

**ÇEVRE İLE İLGİLİ MİTLERİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE
İNCELENMESİ**

Havva Nur Yeşil

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
MATEMATİK VE FEN BİLİMLERİ EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
BİYOLOJİ EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

TEMMUZ 2019

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren 12 (on iki) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı: Havva Nur

Soyadı: Yeşil

Bölümü: Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi

İmza:

Teslim tarihi: 09.07.2019

TEZİN

Türkçe Adı: Çevre ile İlgili Mitlerin Öğrenci Görüşlerine Göre İncelenmesi

İngilizce Adı: The Examination of the Environmental Myths According to Student's Opinions

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Havva Nur YEŞİL

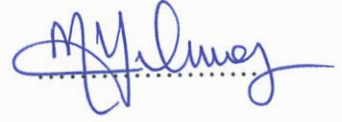
İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Havva Nur YEŞİL tarafından hazırlanan “Çevre İle İlgili Mitlerin Öğrenci Görüşlerine Göre İncelenmesi” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Mehmet YILMAZ

Biyoloji Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Başkan: Prof. Dr. Mehmet YILMAZ

Biyoloji Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Üye: Doç. Dr. Osman ÇİMEN

Biyoloji Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Selçuk ARIK

Fen Bilgisi Eğitimi Ana Bilim Dalı, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Bu tezin Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Selma YEL

Eğitim Bilimleri Enstitü Müdürü

.....

Canım annem Fatime Yeşil ve canım babam Ahmet Yeşil'e...

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans tez çalışmam sırasında katkılarını ve yardımlarını sakınmayan, öngörülerini ile sürecime yön veren saygıdeğer danışmanım Sayın Prof. Dr. Mehmet YILMAZ' a; her zaman desteğini gördüğüm Sayın Doç. Dr. Osman ÇİMEN' e; tez çalışmama yapıcı eleştirileri ile katkıda bulunan Sayın Öğretim Görevlisi Ferhat KARAKAYA' ya; çalışmam boyunca deneyimleri ile rehber olan değerli arkadaşım Sayın Doktora Öğrencisi Alp Eren DEMİRKAYA' ya; tez uygulama sürecinde bana yardımcı olan kıymetli meslektaşlarıma; uygulamaya katılan tüm öğrencilerime ve daima yanımda olan, desteklerini esirgemeyen çok sevdiğim kıymetli aileme sonsuz teşekkür ederim.

Havva Nur YEŞİL

Őubat, 2019

**ÇEVRE İLE İLGİLİ MİTLERİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE
İNCELENMESİ
(Yüksek Lisans Tezi)**

**Havva Nur Yeşil
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMMUZ, 2019**

ÖZ

İnsan popülasyonunun genişlemesi, yüzlerce türün neslinin tükenmesine ve binlercesinin de yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmasına sebep olmuştur. Bu değişiklikler biyoçeşitliliğin kaybını göstermektedir. Biyoçeşitliliğin korunması için yapılan araştırmalarda yöresel olarak anlatılan efsanelerin, hikayelerin ve mitlerin bölge fauna ve florasının korunmasında büyük etkisi olduğu bilinmektedir. Kaynağını halkın geçmişinden, kültüründen, hatta yaşadığı coğrafi konumdan alan halk inanışları; bir halkın, en erken dönemlerinden başlayarak ortaya çıkan fikir şeklini, çevre ve doğa ile olan geleneksel bağlarını göstermektedir. Bu araştırmanın amacı ortaöğretim öğrencilerinin çevresel ve ekolojik mitler doğrultusunda biyoçeşitliliğe bakış açısının ne ölçüde değiştiğini çeşitli değişkenlere göre incelemektir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunun kullanıldığı bu araştırma, 2017-2018 eğitim öğretim yılı güz döneminde Şanlıurfa, Antalya-Alanya, Kahramanmaraş-Elbistan ve Konya-Doğanhisar'da farklı okullardan, çeşitli kademelerdeki ortaöğretim öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Uygun örneklem metodunun kullanıldığı araştırma kolejlerde fen ve anadolu liseleri, devlet liselerinde; imam hatip lisesi, anadolu lisesi, fen lisesi ve meslek liselerinde öğrenim gören öğrenciler ile gerçekleştirilmiştir. Uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme formunda dört farklı mit ve bu mitlere ait açık uçlu sorular bulunmaktadır. Bu formlar dört yüz katılımcıya uygulanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunun değerlendirilmesi sonucu elde edilen verilere göre ana temalar oluşturulmuştur. Verilen yanıtlar; inanç, çevre koruma ve çevre bilinci, ekonomi ve turizm, kültürel, doğal denge ve biyolojik çeşitlilik, realist yaklaşım olmak üzere altı kategoride toplanmıştır. Bunun yanı sıra belirlenen görece farklı yorumlar ise diğer başlığı altında toplanmıştır. Araştırma bulgularına göre çevresel

mitlerin doğayı korumada olumlu etkilerinin olduğu, ekoturizmi geliştirdiği belirlenmiştir. Ancak araştırmaya katılan öğrencilerin bir kısmı böyle mitler olmasa da çevrenin korunması gerektiği şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Anahtar Kelimeler : Biyoçeşitlilik, çevresel mitler, doğa koruma
Sayfa Adedi : 66
Danışman : Prof. Dr. Mehmet YILMAZ

**THE EVALUTION OF THE ENVIRONMENTAL MYTHS
ACCORDING TO STUDENT’S OPINIONS
(M.S Thesis)**

Havva Nur Yeşil

GAZİ UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

July, 2019

ABSTRACT

The increase in human population caused the extinction or dangerous depletion of hundreds of many species. This indicates the decrease in biodiversity. The biodiversity studies show that the local myths, legends or tales of the local people have a significant effect on the protection of regional fauna and flora. The myths which emerge from the very early past, culture and even the geography of the people illustrate their opinions and their traditional ties with environment and nature. The purpose of this study is the investigation of the amount of the change of the opinions of the secondary education students towards the biodiversity based upon ecological myths according to the different variables. The study was carried out on secondary education students at various levels studying in Sanliurfa, Antalya- Alanya, Kahramanmaras- Elbistan and Konya- Doganhisar in 2017-2018 academic year by the use of constructed interview forms. The study was performed on the students studying in private science and Anatolian science schools, state high schools, science schools and theological schools by the use of suitable sampling method. The constructed interview form consisted of open-ended questions about the four different myths. A main theme was formed according to the data obtained from the constructed interview forms. The answers were collected under six different categories as belief, environmental protection and awareness, culture, economy and tourism, environmental balance and biological diversity and realist approach. The opinions other these were collected under “others” category. The result of the study revealed of the students stated that the environmental myths are quite useful in environmental protection and think that

they promote the ecotourism. The students stated the opinion that the environment is be protected anyhow without needing such myths.

Key Words : Biodiversity, environmental myths, protection of nature
Page Number : 66
Supervisor : Prof. Dr. Mehmet YILMAZ

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZ.....	vi
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER.....	x
TABLolar LİSTESİ.....	xii
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Amaç.....	2
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Varsayımlar	6
1.5. Sınırlılıklar.....	6
BÖLÜM II	7
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	7
2.1. Mit Kavramı	7
2.2. Mitolojide Ben ve Sen Kavramı.....	7
2.3. Mitoloji ve Kültürün Bağlantısı.....	8
2.4. Mitolojinin Biyolojik Çeşitliliğin Korunmasına Katkısı	8
BÖLÜM III	13
YÖNTEM.....	13
3.1. Araştırmanın Modeli	13
3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu.....	16

BÖLÜM IV	18
BULGULAR VE YORUMLAR	18
4.1. Okuma Parçası: “Şanlıurfa’daki Balıklı Göl”	18
4.2. Okuma Parçası: “İscehisar-Bakacak Dağı”	20
4.3. Okuma Parçası: “Asker Balıklar”	21
4.4. Okuma Parçası: “Güvercin ve Örümcek”	24
BÖLÜM 5	26
SONUÇ VE TARTIŞMA	26
KAYNAKÇA	33
EKLER	37

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. <i>Bilimsel Araştırma Yöntemleri</i>	14
Tablo 2. <i>Uygulama Yapılan İller, Okullar ve Öğrenci Dağılımı</i>	17
Tablo 3. <i>Bu Alanın Doğal Güzelliklerinin ve Türlerinin Korunması Açısından Nasıl Değerlendirirsiniz?</i>	19
Tablo 4. <i>Örnek Öğrenci Görüşleri</i>	19
Tablo 5. <i>Eko-Turizm Açısından Sağladığı Faydaları Nasıl Değerlendirirsiniz?</i>	20
Tablo 6. <i>Örnek Öğrenci Görüşleri</i>	20
Tablo 7. <i>Bakacak Dağı'ndaki Biyolojik Çeşitliliği Etkilemesi Açısından Nasıl Değerlendirirsiniz?</i> 21	
Tablo 8. <i>Örnek Öğrenci Görüşleri-3</i>	21
Tablo 9. <i>Bu Balıklar Açısından Sağladığı Faydaları Nasıl Değerlendirirsiniz?</i>	22
Tablo 10. <i>Örnek Öğrenci Görüşleri-4</i>	23
Tablo 11. <i>İnsanlar Açısından Sağladığı Faydaları Yazınız.</i>	23
Tablo 12. <i>Örnek Öğrenci Görüşleri-5</i>	23
Tablo 13. <i>İnsanlar Açısından Sağladığı Faydaları Yazınız.</i>	24
Tablo 14. <i>Örnek Öğrenci Görüşleri-6</i>	25

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmaya ait problem durumu, araştırmanın amacı, önemi ve sınırlılıkları; varsayımlar ve tanımlar sunulmuştur.

1.1. Problem Durumu

İnsan popülasyonundaki artış neticesinde özellikle çevre üzerinde olumsuz etkiler artış göstermektedir. Ailede başlayan çevre eğitimi bozulmakta ve doğaya verilen zararlar normalleştirilmektedir. Bu durum öncelikle doğayı, dolayısı ile insan hayatını negatif yönde etkilemektedir. İnsanlar tüm canlılar gibi çevreleri ile etki tepki durumundadır. Ekoloji doğal olarak biyolojik birlikteliklerin korunması kadar, yerel kültürlere saygıyı da gerektirmektedir (Demir & Çevirgen, 2006).

Ekolojik dengenin bozulması beraberinde sürdürülebilir kalkınma kavramını da önemli hale getirmiştir. Sürdürülebilir kalkınma; bugünün ihtiyaçlarını karşılarken doğal kaynakları korumak ve gelecek nesillere iyi bir çevre aktarabilmek için yapılan etkinliklerdir (Collin, 2004). Sürdürülebilirlik kavramı ilk defa 1980 yılında yayımlanan Dünya Koruma Stratejisi (WCS-The World Conservation Strategy) ile kamuoyunun dikkatini çekmiştir. Dünya Koruma Stratejisi; Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO-United Nations Educational Scientific and Cultural Organization), Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO-Food and Agriculture Organization of the United Nations), Dünya Doğal Yaşamı Koruma Fonu (WWF-World Wildlife Fund), Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP-United Nations Environment Programme)'in destekleriyle Doğa ve Doğal Kaynakların Korunması İçin Uluslararası Birlik (IUCN-International Union for Conservation of Nature and Natural Resources) tarafından hazırlanmıştır (Gössling, Hall & Weaver, 2009). Sürdürülebilir gelişme ise “gelecek

nesillerin menfaatlerinin korunmasını ve insanların bugünkü menfaatlerinin memnuniyetini dengeleyen gelişme” olarak ifade edilmiştir (Collin, 2004).

Biyosfere yaptığımız hasarı dikkate aldığımızda, ekologlar, türleri alarm verici bir hızla nesillerinin tükenmesine doğru sürüklediğimize inanmaktadırlar. Günümüzdeki tür kaybı oranı, yüz bin yıl öncesindeki herhangi bir zamanla karşılaştırıldığında belki yüz kat daha fazladır. Bu durumun habitatların tahrip edilmesi ve parçalara bölünmesi, ortama yabancı türlerin sokulması, aşırı kullanma ve küresel iklim değişiklikleri gibi birçok etmeni vardır. Habitatların tahrip edilmesi; soy içi üreme ve devamında genetik sürüklenmeye neden olarak biyoçeşitliliği azaltmaktadır. Ortama sokulan yabancı türler istilacı tür haline gelerek komüniteye zarar verebilir. Komünitenin zarar görmesi bölgenin tür zenginliği ve nisbi bolluğunu doğrudan veya dolaylı olarak etkileyecektir. Biyoçeşitliliğin korunması için in situ (yerinde, doğal) koruma ve ex situ (doğal habitatı dışında) koruma yöntemleri geliştirilmiştir (Selim, Selim & Mutlu, 2015).

Toplumun sosyo-kültürel ve ahlaki öğretilerini etkileyen ögeler arasında düşünsel süreçlerin varlığı kabul edilen bir gerçektir. Deneysel ve zihinsel süreçleri barındıran biyoloji araştırmalarında ulaşılan neticelerin toplumun sosyal ve kültürel değerlerine etki etmesi ve onlarda kalıcı izli değişiklikler meydana getirmesi söz konusudur.

Çevre kavramına gösterilmesi gereken özenin azalması neticesinde hazırlanan bu çalışmanın problem cümlesi " Ortaöğretim öğrencilerinin çevresel ve ekolojik mitler doğrultusunda, çeşitli değişkenlere göre biyoçeşitliliğe bakış açısı nasıl değişmektedir? " şeklinde belirlenmiştir.

1.2. Amaç

Çevre sorunları günümüzde küresel hale gelmiştir. Bunun başta gelen nedeni, insanın çevreye karşı tutumudur. Şimdiye kadar yapılan çalışmalar genellikle kamuoyunun çevre ile ilgili bilgisinin artırılması şeklinde olmuştur. Bu çalışmada mitlerin bireylerin çevrenin korunmasına yönelik düşüncelerini ne şekilde etkilediğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Burada katılımcılar tarafından çevre korumayla ilgili bileşenlerin özümseme ve özümsemediği araştırılmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Çevre sorunlarının daha çok gündeme gelmesiyle bu sorunların ortaya çıkışındaki temel etken araştırılmış ve insanın çevresine karşı tutumunda karar kılınmıştır (Oğuz, Çakçı & Kavas, 2011).

Çevre eğitimi programlarının odak noktası çevresel bilginin artırılması doğrultusunda olmuştur (Pooley & O'Conner, 2000). Ancak bu yöntem her yaş grubunda çözüm olmamıştır. Çalışmamızda, çevresel farkındalığı artıracağını düşündüğümüz alternatif bir yol izledik. Bu yöntemle çevresel bilginin artırılması değil çevre öneminin içselleştirilmesi hedeflenmiştir. Bu yöntemle öğrenciler çevre korumanın önemini kendi kavrayacak ve böylece zorunluluk hissetmeden duyarlılık kazanacaklardır.

Efsanelerin genellikle olağanüstü unsurlardan oluşması onları ilgi çekici hale getirir. İnanışlar, halk kültürünün en önemli öğelerindendir (Özen & Yüksel, 2014). Böylelikle o kültürünün kimliğini ve ırsal özelliğini yansıtır. Bu anlatıların çevre ve birey ilişkisini güçlendirdiği bir gerçektir. Çünkü bireylerin davranışlarını yetiştikleri kültür ve sahip oldukları inançlar şekillendirir.

Tarih boyunca mitler insan hayatında önemli yer tutmuştur. Mitler ve öykülerin ortak özellikleri vardır. Her ikisinde de söz edilen karakter veya karakterler bir ders çıkarır. Dinleyenler ise kıssadan hisse kendisine pay çıkarır (Albayrak, 2017). İnsanlar söylemek istediklerini karşıdakine aktarma yolu olarak da öykü anlatmayı tercih eder. Bir kişi kendi fikrini bir başkasına kabul ettirmekte zorlanabilir ancak yapılmak istenilen olay bir öykünün içerisinde geçiyorsa durum daha ikna edici hale gelecektir. Bunun sebebi öykülerin ve mitlerin savunma mekanizmasını gevşetmesidir. Ayrıca mitler ve öykülerin onları dinleyen kişiler tarafından bir başkasına da anlatılma gibi özellikleri vardır. Bu da onların sürekli birilerine aktarılmasını sağlar. Mitlerin ve öykülerin bu özelliklerinden faydalanarak çevreyi korumaya yardımcı olacak bir çalışmanın ilk basamağı olabilir. Çalışmanın, ekolojik dengenin özellikle insan eliyle bozulduğu günümüzde öğrencilerde çevresel duyarlılığı artırmada etkisinin olup olmadığını ortaya çıkaracağı için önemli olduğu düşünülmektedir.

MEB'in yayımladığı son öğretim programlarında da açıkça görülmektedir ki çeşitli kademelerde çevre bilinci oluşturulmaya çalışılmaktadır.

10.Sınıf Biyoloji Öğretim Programında (2018-2019 eğitim öğretim yılı);

10.3. Ekosistem Ekolojisi ve Güncel Çevre Sorunları

10.3.1. Ekosistem Ekolojisi

10.3.2. Güncel Çevre Sorunları ve İnsan Anahtar Kavramlar çevre sorunu, ekolojik ayak izi, karbon ayak izi, su ayak izi,

10.3.2.1. Güncel çevre sorunlarının sebeplerini ve olası sonuçlarını değerlendirir.

a. Güncel çevre sorunları (biyolojik çeşitliliğin azalması, hava kirliliği, su kirliliği, toprak kirliliği, radyoaktif kirlilik, ses kirliliği, asit yağmurları, küresel iklim değişikliği, erozyon, doğal hayat alanlarının tahribi ve orman yangınları) özetlenerek bu sorunların canlılar üzerindeki olumsuz etkileri belirtilir.

b. Çevre sorunları nedeniyle ortaya çıkan hastalıklara vurgu yapılır.

10.3.2.2. Birey olarak çevre sorunlarının ortaya çıkmasındaki rolünü sorgular.

a. Ekolojik ayak izi, su ayak izi ve karbon ayak izi ile ilgili uygulamalar yaptırılır.

b. Ekolojik ayak izi, su ayak izi ve karbon ayak izini küçültmek için çözüm önerileri geliştirmesi sağlanır.

10.3.2.3. Yerel ve küresel bağlamda çevre kirliliğinin önlenmesine yönelik çözüm önerilerinde bulunur.

a. Yerel ve küresel bağlamda çevre kirliliğinin önlenmesi için yapılan çalışmalara örnekler verilir.

b. Yerel ve küresel boyutta çevreye zarar veren insan faaliyetlerinin tartışılması sağlanır.

c. Çevre kirliliğinin önlenmesinde biyolojinin diğer disiplinler ile nasıl ilişkilendirildiğine örnekler verir.

10.3.3. Doğal Kaynaklar ve Biyolojik Çeşitliliğin Korunması Anahtar Kavramlar biyokaçakçılık, endemik tür, doğal kaynak, gen bankası, sürdürülebilirlik

10.3.3.1. Doğal kaynakların sürdürülebilirliğinin önemini açıklar.

a. Doğal kaynakların sürdürülebilirliği için Türkiye genelindeki başarılı uygulamalar örneklendirilerek çevre farkındalığının önemi vurgulanır.

b. Gelecek nesillere yaşanabilir sağlıklı bir dünya emanet edebilmek için doğal kaynakların israf edilmemesi gerekliliği vurgulanır.

10.3.3.2. *Biyolojik çeşitliliğin yaşam için önemini sorgular.*

- a. *Türkiye'nin biyolojik çeşitlilik açısından zengin olmasını sağlayan faktörlerin tartışılması sağlanır.*
- b. *Endemik türlerin ülkemizin biyolojik çeşitliliği açısından değeri ve önemi üzerinde durularak sağlık ve ekonomiye katkılarına ilişkin örneklere yer verilir.*
- c. *Biyolojik çeşitlilik ve endemik türlerin küresel ve millî bir miras olduğu vurgulanır.*
- ç. *Tabiatta her canlının önemli işlevler gördüğü vurgulanarak biyolojik çeşitliliğe ve ekosistemin doğal işleyişine saygı göstermenin ve bunlara müdahaleden kaçınmanın önemi açıklanır.*
- d. *Soyu tükenen türlerin biyolojik çeşitlilik açısından yeri doldurulamayacak bir kayıp olduğu vurgulanır.*

10.3.3.3. *Biyolojik çeşitliliğin korunmasına yönelik çözüm önerilerinde bulunur.*

- a. *Türkiye'de nesli tükenme tehlikesi altında bulunan canlı türleri ile endemik türlerin korunmasına yönelik yapılan çalışmalar örneklendirilir.*
- b. *Biyolojik çeşitliliğin korunması ve biyokaçakçılığın önlenmesine yönelik çözüm önerilerinin tartışılması sağlanır.*

5. Sınıf Fen Bilgisi Öğretim Programında (2018-2019 eğitim öğretim yılı);

F.5.6. *İnsan ve Çevre / Canlılar ve Yaşam Bu ünite de öğrencilerin; çevre sorunlarının neden ve sonuçlarını sorgulayabilmeleri, biyoçeşitlilik, nesli tükenen ve tükenme tehlikesi olan canlıları ve bu canlı türlerini korumak için yapılması gerekenleri, insan faaliyetleri sonucu oluşan çevre sorunlarına karşı duyarlılık ve bu sorunların çözümüne yönelik bilgi ve beceriler kazanmaları amaçlanmaktadır.*

F.5.6.1. *Biyoçeşitlilik*

Önerilen Süre: 6 ders saati

Konu / Kavramlar: *Biyoçeşitlilik, doğal yaşam, nesli tükenen canlılar, habitat, ekosistem*

F.5.6.1.1. *Biyoçeşitliliğin doğal yaşam için önemini sorgular. Ülkemizde ve Dünya, da nesli tükenen veya tükenme tehlikesi ile karşı karşıya olan bitki ve hayvanlara örnekler verir.*

F.5.6.1.2. *Biyoçeşitliliği tehdit eden faktörleri, araştırma verilerine dayalı olarak tartışır.*

F.5.6.2. İnsan ve Çevre İlişkisi

Önerilen Süre: 10 ders saati

Konu / Kavramlar: Çevre kirliliği, çevreyi koruma ve güzelleştirme, insan-çevre etkileşimi (insanın çevreye etkisi), yerel ve küresel çevre

Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında (2018-2019 eğitim öğretim yılı);

Özel amaçlar arasında: “Doğaya ve çevreye karşı duyarlı olur” ibaresi yer almaktadır.

1.6.3. Yakın çevresinde bulunan hayvanları ve bitkileri korumaya özen gösterir.

HB.1.6.4. Doğayı ve çevresini temiz tutma konusunda duyarlı olur.

Doğayı ve çevreyi temiz tutmak için gerekenlerin yapılması ve bu konuda çevredekilerin nezaket kuralları çerçevesinde uyarılması üzerinde durulur.

3.6.5. Doğa ve çevreyi koruma konusunda sorumluluk alır.

Daha iyi yaşanılabilir bir çevre için su, hava ve toprak gibi doğal kaynakların temiz tutulması, uygun kullanılması ve ağaç dikilmesinin önemi üzerinde durulur. Ayrıca konuyla ilgilenen sivil toplum kuruluşları temel düzeyde tanıtılır.

1.4. Varsayımlar

1. Araştırmanın kavramsal yapısı oluşturulurken kaynakların yeterli ve güvenilir bilgiler verdiği varsayılmıştır.
2. Öğrencilerin ölçeklere samimi ve objektif bir şekilde cevap verdikleri varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırmada hazırlanan etkinlikler, çevresel mitler konusu ile sınırlıdır.
2. Çalışma, uygulanan ölçeklerden elde edilen veriler ile sınırlıdır.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Mit Kavramı

Mitoslar, kısaca mitler, o mitoslara inanan insanlara ve insan topluluklarına evrenle, insanla alakalı bazı teorik yöntemler geliştirir. Mitos, bir yaşam stilidir. Dünyayı anlamada düşünme yöntemidir. Mitolojik düşünme öncelikli olarak bireyin “Neredeyim, evren nedir, bu dünya nasıl meydana geldi?” gibi suallerini yanıtlar. Mitolojik düşünme canlılığın kökenine, evrenin başlangıcına yönelik sorunlara bazı çözümler getirmiştir. İnsan zihninin çözüm bulamadığı konularda çıkmaza düşmesine de engel olur. Mitolojik düşünce; evrensel olaylar, öğeler, dönüşümler ve değişimler arasında bağlantılar kurmak durumundadır. Fakat bu bağlar genellikle çok gevşek bırakılmıştır. Bu tarz düşünmede ilk başta her zaman için belli maddeler ya da varlıklar vardır. Yani ezeli ve ebedi bir şey vardır. Fakat bunların nasıl var olduğu sorgulanmaz (KolayOft.y.).

2.2. Mitolojide Ben ve Sen Kavramı

Mitler, evrendeki her şeyi kişileştirir ve canlı olarak görürler. Mitlere göre evrendeki her nesne ya da varlık bir "sen" dir. Yani unsurlar arasında kurulan bağ bir "ben-sen" bağına indirgenebilir. Mitolojik düşünmede doğa ile konuşulur, diyalog kurulur, ona saygı duyulur. Ancak modern düşünmede "ben-sen" bağı yoktur, "ben-o" bağı vardır. "O" cansız olarak görülür (KolayOf t.y.).

2.3. Mitoloji ve Kùltürün Bağlantısı

Toplumların gùncel yaşantılarında mitlerden izlere rastlanır. Kutsanan ve olağanüstü hikayeleri yok olmaya yüz tuttuğu için inanç şeklinde varlıklarını sürdürürler (Seyidoğlu, 1995).

Mitolojik düşünme kùltürler arasında farklılık gösterebilir. Fakat yine de ortak bir çatıya sahiptir. Yani şekilsel olarak evrenseldir ancak içerikler farklılık gösterir (KolayOf t.y.).

2.4. Mitolojinin Biyolojik Çeşitliliğin Korunmasına Katkısı

Doğada gerçekteşen biyolojik olaylar ve ekolojik ilişkiler bireylere ifade edilirken kişinin algı kapasitesine ve analiz yapabilme yeteneğine bakılmadan herkese anlatılması mecburiyet gösteren bir durumdur. Kişilerin yaşadıkları çevrede ortaya çıkan biyolojik olayları idrak ve analiz edebilme becerilerinin iyileştirilmesi biyolojik eğitimin esas vazifesi olarak kabul görmektedir (Dreyfus, 1995). Canlıların bir ekosistemde yaşama süreçlerinde uymak zorunda oldukları fen bilimleri dallarına ait prensiplerin öğretilmesi gerekir. Dolayısıyla doğada hiçbir maddenin vardan yok, yoktan var edilemeyeceği, enerjinin trofik düzeyler arasındaki iletimi ve biyokimyasal döngülerin biyotik ve abiyotik sistem dahilinde nasıl faaliyet gösterdikleri, bu sistemlerin canlı ve çevre için öneminin ekolojik farkındalık oluşturacak şekilde ifade edilmesi ehemmiyet teşkil etmektedir. Biyolojik eğitim bireyin doğa-canlı ilişkilerini temel almaktadır. Bu hususta arzu edilen mertebeye varılamamış olmasının sebebi öğrencilerdeki güdülenme ve akademik bilgi eksikliği olmamalıdır (Nar, 2014).

Soyu tükenmekte olan türler konusu ele alınacak olursa bireylerin bu türlere karşı içsel bir hassasiyete sahip olmaları oldukça önemlidir. Bu noktada biyoloji eğitiminin doğru noktalara değinilerek verilmesi çevreye karşı daha hassas bireylerin yetişmesine katkı sağlayacaktır. Aksi bir durumda bireylerin gùncel yaşantılarında bařa çıkmaları gereken bir çok sorun mevcutken soyu tükenen bir flora ya da fauna üyesini bireyin ve yaşadığı toplumun çok fazla dikkate almayacağı alenidir. Biyoteknoloji yöntemleri uzun süredir tartışılmaktadır. Özellikle hastalık etkenlerine karşı hem dirençli hem de verimli türlerin çoğalmasının insanlığın geleceğini ne şekilde etkileyeceği merak konusudur. Böyle durumlarda özelde bireyler, genelde toplumlar fikir beyan edebilmek için yeterli ana bilgilere hakim olmak durumundadır (Öztaş, 1998).

Çocuklarda hayvanlara dair bakış açısının oluşmasında birçok öncül etkili olmaktadır. Özellikle erken çocukluk döneminde anlatılan hikayeler, izletilen çizgi filmler ve mensup oldukları toplumun sosyo-kültürel değerlerinden olan hayvan figürleri bu konuda oldukça önemli yer tutmaktadır (Öztaş, 1998).

Erken dönemlerde bireyin ve toplumların temas etmek zorunda kaldıkları korku, sevgi, iyi ve kötü gibi olguları içeren hadiseler çocukların canlılık ve çevre ile alakalı ana düşüncelerinin oluşma devresi olarak bilinmektedir (Carey, 1985). Bazı canlı türlerinin bazı kültürlere göre sevimli, bazı kültürlere göre ürkütücü kabul edilmesi çocukların büyüüp yetiştikleri toplumlara ait sosyo-kültürel öğretilerin benimsenmesi ile ifade edilebilir. Dolayısı ile çoğunlukla bireylerin ön adı olarak kullanılan pozitif ve negatiflik bildiren bazı kavramlar diğer canlı türleri için de kullanılabilir. Bazı sürüngenlerin korku duygusu hissettirmesi, bazı omurgalıların akıllıca hareket ettiklerinin düşünülmesi, bazı kuşlardan çıkan seslerin rahatsız edici bulunması yine sosyo-kültürel değerlerden etkilenmenin bir neticesi olarak düşünülmektedir. Böyle analizlerin genellikle doğru olmadığının öğrencilere öğretilmesinde ne gibi çalışmaların yapılabileceği önem teşkil eden hususlardan biri haline gelmiştir. İnsanlar için tehlike arz eden yabancı türlerin genellikle iyi olmadıkları algısı, bireylerin gelecekte bazı sorunlarla yaşamalarına sebep olabilir. Bu noktada öğrencilerin biyolojiye dair yasalara hakim olmaları oldukça önemlidir. Örneğin doğadaki her canlının bir nişi olduğunun nişlerin besin ağlarının oluşmasında rol aldığı bilinmesi, bir canlının bir başka canlının besinin olabileceğinin kavranması, besin zincirinin bilinmesi ekosistemi yorumlamaya ve analiz etmeye büyük katkı sağlayacaktır. Konunun anlaşılması kolay olmayan bir beslenme hiyerarşisi ile öğrencilere ifade edilmesinde muhakkak zorluklarla karşılaşılabilir. Biyo-denge için besin depolarının yalnızca bazı popülasyonlar için kafi olduğunu ifade etmek gerekir. Görece daha zayıf ve yaşamsal uğraşında yeterince etkinlik gösteremeyen bireylerin diğer canlılar tarafından besin olarak kullanılmasının doğal bir durum olduğu uygun bir izah yöntemi olarak göz önüne alınabilir (Öztaş, 1998).

Erlich ve Wilson (1991) birtakım sebeplerden ötürü biyoçeşitliliğin korunarak yerkürede bulunan tüm flora ve faunanın miras önceki nesillerden teslim alındığı gibi zarar verilmeden sonraki nesillere bırakılmasının gerekliliğini savunmuşlardır. Nesillerin bu vazifelerini ifa edebilmeleri ve toplumsal etik haline getirebilmeleri, görece asıl biyoloji eğitimi ile doğrudan alakalıdır. İnsan popülasyonu tarih boyunca biyoçeşitlilikten

faaydalanmış ve halen faydalanmaya devam etmektedir. Bu nedenle insanların ve insan topluluklarının biyoçeşitliliğe zarar vermemeleri ve koruma yönünde etkinlikler planlamaları olması gereken bir durumdur. Ekosistemdeki dengeye sahip çıkılmasında ve sürdürülmesinde çevre ve biyoloji eğitimi önemli yer tutmakta ve korumaya yönelik faaliyetlerde bulunulmasına katkı sağlamaktadır.

Tüm canlıların herhangi bir şekilde ekolojik sisteme fayda sağladıklarının, bazı sürüngenlerin zannedildiği gibi zararlı olmadıklarının, hatta omurgalılar şubesine dahil olan sürüngenlerin bir ekosistemdeki birey sayısında görülecek azalmanın o ekosistemde bazı eklem bacaklıların sayıca artışına neden olacağı ifade edilmelidir. Eklem bacaklıların sayıca artışı ise tarım ürünlerini olumsuz yönde etkileyecektir. Tüm bunların öğrencilere aktarılması istenilen yönde tutumların gözlemlenmesini kolaylaştırabilir. Kişisel tutum sistemlerinin oluşmasında biyolojinin önemli oranda yön verme etkisi vardır. Bireylerin çevreye yaklaşımlarında akademik bilginin oldukça önemli olduğu görmezden gelinmemelidir (Öztaş, Öztaş & Yel, 2005).

Bireysel davranışların oluşmasında etik kavramı, ananeler, inanış şekilleri, kültür, siyasi liderler ve din adamlarının söylemleri, medya unsuru, eğitmenler, toplum tarafından model alınan kişiler ve toplumun sosyolojik geçmişi etkilidir. Her etkenin etki oranı farklı olabilmektedir (Aikenhead, 1991).

Bireylerde izlenen birtakım davranışların kaynağı yalnızca inandığı din veya yetiştiği kültür olabilir. Örneğin İslamiyet'e inanan ve İslam kültürü ile yetişmiş bir kişi domuz eti tüketmez. Bu davranış, dini inanışı gereği yerinde bir davranış biçimidir. Bazı bireysel davranışların tabanında bireysel görüşler ve donanım ile eğitim ve öğretim sırasında sahip olunan fikirler ayrıca genetik mirasa entegre edip tutumlar biçimlendirilebilir. Bu sebeple bireylerin yatkın oldukları akademik verilerle tutumlarının izah edilmesi olası kabul edilmektedir (Argyris & Schon, 1978).

Her toplumun kültürünü oluşturan belli başlı unsurlar vardır. Mitolojik hikayeler de bunlardan biridir. Mitler, ilk çağlarda yaşayan bireylerin evreni analiz etme ve açıklık getirmeye çalışmalarının neticesi olan birtakım kutsal hikayeleri anlatırlar. Toplumların kültürlerine bakıldığında, sahip oldukları mitolojik hikayeler ve efsanelerin izlerine rastlamak mümkündür. Mitolojik hikayeler kutsal kabul edildikleri için ait oldukları topluluğun maneviyatını korurlar. Bu özellikleriyle mitolojik hikayelerin o toplumun kültürünü gözetme ve nesiller boyunca aktarma özelliği vardır. Mitolojik hikayeler ve

efsaneler başka yazınsal yapıtların alt kategorilerinde bulduklarından görevlerini yıllarca su yüzüne çıkmadan yapmışlardır. Dolayısı ile toplumların sahip olduğu kültürü anlamak için mitolojik hikayeleri öğrenmek oldukça önemli olacaktır (Seyidoğlu, 1995).

Efsanelerin ve mitolojik değerlerin nesilden nesle aktarılmasıyla yalnızca metinler değil etik ve kültürel değerler de aktarılır. Bu şekilde toplumların kültürel kodlamalarının devamlılığı sağlanmış olur (Gültekin, 2015).

Biyolojik Çeşitlilik: Biyosferde bulunan tüm canlıların habitatlarını, kalıtımlarını, morfolojik ve fizyolojik farklılıklarını inceler (Ergin, 2014).

Biyoeşitlilik üç ana unsurdan meydana gelmektedir. Bu bileşenler: Tür Çeşitliliği: Bütün türlerin birbirlerinden farkını ifade eder. Türler ortak bir klandan gelir ve protein benzerlikleri fazladır. Ekosistem çeşitliliği: Belirli bir alanda yaşıyan canlılar ve onların cansız çevreleri ile alakalıdır. Ayrıca bir ekosistemdeki değişiklikleri de takip eder. Genetik çeşitlilik: Her birey kendisine has DNA'ya sahiptir. Gen çeşitliliğinin fazla olması çevreye uyum yeteneğinin de fazla olmasına olanak tanımaktadır. Evrimsel süreç de bunu desteklemektedir (Işık, 1996). Biyolojik Çeşitlilik (Biyoeşitlilik) konusu 2013 yılında hazırlanan Fen Bilimleri Öğretim Programı'nda yedinci sınıf seviyesinde yer almaktadır. Bu konu kapsamındaki kazanımlar şöyledir:

Konu/Kavramlar: Yerel ve küresel çevre sorunları, nesli tükenen canlılar, nesli tehlike altındaki türler, bilinçsiz avlanma, türlerin korunması

7.5.2.1. Biyo-çeşitliliğin doğal yaşam için önemini sorgular.

7.5.2.2. Biyo-çeşitliliği tehdit eden faktörleri, araştırma verilerine dayalı olarak tartışır ve çözüm önerileri üretir.

7.5.2.3. Ülkemizde ve Dünya'da nesli tükenen ya da tükenme tehlikesi ile karşı karşıya olan bitki ve hayvanları araştırır ve örnekler verir.

Efsaneler, mitolojik hikayelerle olan ortak noktaları ile öne çıkan folklor yapıtlarıdır. Tarihsel anlamda mitlerin ortaya çıkışının efsanelerden önce olduğu bilinmektedir. Ancak efsanelerin de varoluş tarihi oldukça eskidir. Bir tanımda efsanelerin mitolojik hikayelerin modernleşmiş hali olduğu söylenmektedir. Bu tanıma göre efsaneler oldukça eski anlatılardır. Efsaneler mitlerde geçen hadiseleri ve onların baş karakterlerini bulundurabilirler (Seyidoğlu, 1997).

Efsanelerin en belirgin özelliği inanişı konu almasıdır. Efsaneleri dillendirenler ve dinleyiciler, geçen olayların gerçeği yansıttığı görüşündedirler. Efsanelerde çoğunlukla doğa üstü ögeler bulunmaktadır. Efsanelerin diğer özelliği de düz anlatım yöntemi ile ifade edilmesi ve biçem endişesi olmasıdır. Efsaneler kısa anlatılardır (Boralav, 1992).

Türklerin mitleri; aile yapısı, toplum ilkeleri ile ahlaki değerleri ve geleneklerinin yansıması gibidir. Türklerin mitolojik hikayeleri, dünyanın diğer ülkelerinin mitolojik hikayelerine göre aktif düşüncelerden oluşmaktadır. Türklerin mitolojik hikayeleri birer yaşam öğretisidir. Toplumunu organize eden ve işleyen aktif fikir ve görüşlerin totalidir (Ögel, 1971).

Eski Türk milletlerinde birtakım hayvanlara fazla önem verildiği arkeolojik buluntularla da desteklenmiştir. Hayvanlara bu denli değer verilmesinin nedeni kutsal kabul edilmeleridir. Bu verilere dayanarak Türklere totemist denilmektedir. Totemist değerlendirmesi yapılmasının bir nedeni de kurtları konu edinen efsanelere sahip olmalarıdır. Türkler eskiden mezarlarını büyük odalar şeklinde hazırlardı ve değerli eşyaları ile birlikte defnedilirlerdir. Bu geniş mezarlara Kurgan adı verilirdi. Eski mezarlarından ulaşılan kalıntılarda kurt imgesine rastlanması, bu savın doğruluğunu göstermektedir (Mandaloğlu, 2013).

Totemizmin özelliklerini soylar içerisinde aramak gerekmektedir. Akrabalık ortak gen sayısının fazla olması ile olur. Bir klanda bulunan bireylerden her biri bir diğerinin akrabasıdır. Klanların kendine özgü bir totemi vardır. Bu totem klanların birbirinden ayrılmasını sağlar. Bir klanın totemi, o klana mensup tüm üyelerin totemi olarak kabul edilmektedir (Taplamacıoğlu, 1983).

İnanışlar, bir toplumun kültürünün oldukça önemli unsurlarındandır (Artun, 1998). Bir halkın kültürü varoluşundan başlayarak ortaya çıkar. Ortaya çıktığı toplumun karakterini de yansıtır. Yaşanılan coğrafyadan ve inanışlardan etkilenirler. Kaynağını halkın geçmişinden, kültüründen, hatta yaşadığı coğrafyadan alan halk inanışları, bir halkın, en erken dönemlerinden başlayarak ortaya çıkan düşünce şeklini, çevre ve doğa ile olan geleneksel bağlarını göstermektedir. Bu nedenlerle de ait oldukları toplumun kimliğini ve karakteristik özelliğini yansıtır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılacaktır. Elde edilen veriler içerik analizi yapılarak değerlendirilecektir. Nitel araştırmaların en büyük avantajı araştırmada esneklik sağlamasıdır. Çünkü bu tür araştırmalarda ilave sorulara gereksinim duyulabilir, çalışmanın sınırları değiştirilebilir.

Araştırılmak istenen konu, nicel veya nitel araştırma yöntemlerinin seçiminde temeli oluşturur. Araştırmaya ve çalışılmak istenen konuya en uygun olan araştırma yöntemi seçilir. Çalışmanın akıbetine göre nitel veya nicel yöntemler ya da her ikisi takım halinde kullanılabilir. Araştırmacı kullanacağı yöntemi çalışmasına göre belirlemektedir. Frankel ve Devers (2000) araştırma yöntemlerindeki farklara açıklık getirmiştir (Aktaran Büyüköztürk vd., 2010):

1. Nitel araştırma yöntemlerinde takip edilen iz bütünlüğüdür Böylelikle çalışmanın özgün ve eksiksiz olması sağlanır. Nicel araştırma yöntemini kullanacak araştırmacılar öncelikle genellemelerden kaçınmalıdır. Bireylerin ve grupların özelliklerini ve tecrübelerini saptayıp açıklamalıdır. Nicel araştırmalarda ise daha çok teorik bilgilerden faydalanılmaktadır. Teorik bilgiler neden sonuç ilişkisi içerisinde analiz edilir. Çalışmanın başlangıcında öne sürülen hipotezin sınanması amaçtır.
2. Nitel yöntemler çoğunlukla kalıplar bulundurmaz. Devamlı hareketli bir yapısı vardır. Bu nedenle araştırmayı oluşturan tüm canlı ve cansız unsurlar değişim ve gelişime açık olmalıdır. Araştırma evrelere ayrıldığında ilk evredeki bir durum bir sonraki evreyi etkileyebilir. Araştırmacı çalışmasının her yönünü kontrol edemez.

Bunlar da sınırlılık olarak kendini gösterir ve istenmeyen bir durumdur.

3. Nitel araştırma yöntemi lineer işlemez. Önce veriler toplanır ve eş zamanlı olarak bu ilk veriler analiz edilmektedir. Analiz sonuçlarına göre daha detaylı veriler toplanmaya devam edilmektedir

Nitel araştırma, disiplinler arası bütüncül bir bakış açısını esas alarak araştırma problemini yorumlayıcı bir yaklaşımla incelemeyi benimseyen bir yöntemdir. Üzerinde araştırma yapılan olgu ve olaylar kendi bağlamında ele alınarak insanların onlara yükledikleri anlamlar açısından yorumlanır (Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu & Yıldırım, 2010) .

Nitel araştırma yöntemleri farklı branşlarla entegre olmuştur. Özellikle sosyal bilimlerin branşları nitel yöntemlere perspektif kazandırmışlardır. Nitel araştırma için genel geçer bir ifade kullanmak güçtür. Çünkü farklı kavramları bünyesinde barındıran bir ana kavramdır. Disiplinler arası bir çalışma içermektedir. Nitel araştırma yöntemleri ile ilgili tam bir tanımlama yapmak oldukça güçtür. Toplanan tüm verileri doğal yollarla analiz eden, gerçekçi ve birleştirici bir yöntem olarak tanımlanabilir. Verileri, toplandıkları ortamda analiz etme ve anlama bu yaklaşımın temelidir (Yıldırım & Şimşek, 2008).

Tablo 1.

Bilimsel Araştırma Yöntemleri

Özellikler	Açıklamalar
Doğal ortam	Olguların, olayların ya da davranışların gerçekleştiği doğal ortamda çalışılır.
Doğrudan veri toplama	Araştırmacı verilere doğrudan kaynağından ulaşır.
Zengin betimlemelerin yapılması	Bağlam ve olguların derinlemesine anlaşılmasını sağlayacak detaylı betimlemeler yapılır.
Sürece yönelik	Olgu ve davranışların nasıl ve neden gerçekleştiğine odaklanır.
Tümevarımcı veri analizi	Sentezlenerek elde edilen bilgilerden yola çıkarak ikna edici genellemeler yapılır.
Katılımcının Bakış açısı (Araştırmacının katılımcı rolü)	Katılımcının anlamasına ve anlamlandırılmasına odaklanır.
Araştırma desenlerinde esneklik	Araştırma deseni, çalışmanın gerçekleştiği duruma göre gelişir ve değişir.

Not: Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, (6.Baskı). Ankara: Pegem Akademi, kaynağından yararlanılmıştır.

Nitel veriler betimsel analiz ve içerik analizi olmak üzere iki yöntem ile analiz edilir. Betimsel analiz, derinlemesine analiz gerektirmeyen çalışmaların betimlenmesinde kullanılır. İçerik analizi ise verilerin detayının araştırıldığı çalışmalar için uygundur.

İçerik analizi toplumsal davranışı etkilemeden gerçekleştirilebilen bir araştırma yöntemidir. İçerik analizi, iletişimin açık, belirgin içeriğinin nesnel, sistematik ve nicel tanımlanmasına yönelik bir araştırma tekniğidir. İçerik analizi, metin içeriği toplama ve analiz etme tekniğidir (TÜBA, 2015). İçerik analizi, var olan verileri özetleme, standartlar belirleme, mukayese etme ya da başka biçime dönüştürme aracıdır. Temelde nitel verilerin, nicel verilere indirgendiği bir tekniktir (Dinar & Kumral, 2014).

İçerik analizinin 20.yy. başlarında Columbia Gazetecilik Okulunun gazetelerinin nicel veri analizine dair çalışmalarıyla ortaya çıktığı bu mecrada ilk önemli kişinin de H. Laswell olduğu kabul edilir. Bu yöntemle mevcut veriler özetlenir, standardize edilir, karşılaştırılır veya dönüştürülür.

Janis' e göre (1949) içerik analizi; bir bilim insanı olan çözüm bulucunun yargılarına güvenmek koşuluyla, oldukça açık formüle edilmiş kurallarla, bir çözüm bulucunun ya da bir çözümlemeci gurubunun yargılarına bağlı olarak iletişim araçlarının kategorize edilmesi ve bir sorunu çözmek için kullanılmasıdır.

Stone'a göre (1966) içerik analizi; ayrılmış ilgilerin, tutumların bir belgenin ya da iletinin içerdiği konuların kapsamını değerlendirmek için kullanılan bir işlemdir.

Tümevarımcı analiz, daha önce açıklığa kavuşturulmamış olguların birtakım önermelere ulaştırılarak kodlar oluşturulmasıdır. Elde edilen kodlar ilk adımı oluşturur. Kodlar kendi arasında kümelenebilir. Bu kümelenmeler sonucunda kategorilere ulaşılır.

İçerik analizinin uygulanma aşamaları:

- Araştırma sorusunun seçimi
- Örneklem seçimi
- Kavramsallaştırma ve kod kategorilerinin geliştirilmesi
- Verilerin kodlanması: Bu aşamada araştırmacı, elde edilen verileri inceleyerek anlamlı kategorilere ayırma ve her kategorinin kavramsal olarak ne ifade ettiğini saptamaya çalışır. Bu aşamada önemli olan kategorilere tanımlayıcı isimler yani

kodlar bulmaktadır. Tüm veriler kodlandıktan sonra bir kod listesi oluşur ve bu liste verilerin analiz edilmesinde ve düzenlenmesinde anahtar liste görevini görür.

Strauss ve Corbin (1990) üç tür kodlama ünitesinden söz etmektedirler:

- ❖ Daha önceden karar verilmiş kavramlara göre yapılan kodlama
 - ❖ Verilerden elde edilen kavramlara göre yapılan kodlama
 - ❖ Genel bir kalıp içerisinde yapılan kodlama.
- Temaların bulunması: Kodların bir araya getirilip analiz edilmesinden sonra kodlar arasındaki ortak yönler bulunur.
 - Kodların ve temaların organize edilmesi: Verilerin, okuyucunun anlayacağı bir dille tanımlanması, ifade edilmesi ve sunulması aşamasıdır.
 - Bulguların tanımlanması ve yorumlanması: Detaylı bir biçimde tanımlanan ve sunulan bulguların, araştırmacı tarafından yorumlanması ve bazı sonuçların çıkarılması aşamasıdır.

İçerik analizinin esas özellikleri;

Nesnellik: Araştırmacıların aynı veriler üzerinde aynı neticelere varmasıdır.

Sistematiçlik: Araştırmacının sadece kendi araştırmasının hedeflerine uygun olan verileri analiz ederek diğçer verileri ihmal etmesini önler.

Geçerlilik: Ölçülmek istenen özelliğın eksiksiz ve doğru bir şekilde ölçülebilme derecesidir.

Güvenirlik: Ölçümü rastgele hatadan arındırmaktır.

Genellik: Sonuçların teorik bağlarının ve konuyla ilişkilerinin kurulabilmesidir (Dinar & Kumral, 2014).

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırma 2017-2018 eğitim öğretim yılı güz döneminde gerçekleştirilmiştir. Araştırma, dört farklı şehirde bulunan yedi devlet okulu ve bir özel okulda öğrenim gören 400 lise öğrencisine uygulanmıştır. Okullar arasında; fen lisesi, anadolu lisesi, meslek lisesi ve imam hatip lisesi yer almaktadır. Liselerin tüm kademelerine uygulanmıştır.

Tablo 2.

Uygulama Yapılan İller, Okullar ve Öğrenci Dağılımı

Okulun adı	Bulunduğu il	Öğrenci sayısı
Özel Fen Lisesi	Antalya	40
Özel Anadolu Lisesi	Antalya	60
Mesleki Teknik Lisesi	Kahramanmaraş	50
Anadolu Lisesi	Konya	50
Meslek Lisesi	Şanlıurfa	140
Anadolu Lisesi	Antalya	40
Anadolu İmam Hatip Lisesi	Antalya	20
Toplam		400

Uygulama, Antalya’ da bulunan özel fen lisesinde 40, özel anadolu lisesinde 60, Devlet okulu olan bir anadolu lisesinde 40 ve anadolu imam hatip lisesindeki 20 öğrenciye yapılmıştır. Konya’da Devlet okulu olan bir anadolu lisesinde 50, Şanlıurfa’da bir meslek lisesinde 140 ve Kahramanmaraş’ta bir mesleki ve teknik lisesinde 50 öğrenciye yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Görüşme formunun geçerlik ve güvenilirliği uzman görüşü ile sağlanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Araştırmada kullanılan mitolojik hikayeler ve bunlara ait bulgular ve ana temalar şu şekilde özetlenmiştir:

4.1. Okuma Parçası: “Şanlıurfa’daki Balıklı Göl”

Balıklı göl Şanlıurfa'nın içerisinde yer alan 450 m²lik alana sahip bir göldür. Dilden dile nesilden nesle anlatılan efsanelerin konusu olmuş bazı balıkları bulundurur. Kur'an'da, Hz. İbrahim'in Nemrut ile yaşadığı olay Balıklı Göl ile ilişkilendirilerek detaylı olarak ifade edilmiştir. Hz. İbrahim ateşe atıldığında Allah: "Biz: "Ey ateş! İbrahim'e karşı serin ve zararsız ol" dedik." buyurmuştur.

Balıklı Göl'ün kutsal bir mekan olarak kabul edilme nedeni Hz. İbrahim ateşe düştüğünde, ateşin suya, odunların da balığa dönüştüğüne inanılmasıdır. Bu gölde yaşayan balıklara kutsiyet atfedilmiştir. Eğer bu balıklar yenecek olursa günah işleneceğine inanılmaktadır. Bu balıklar besin olarak tüketildiğinde tüketen kişinin başına pek çok kötülük ve bela geleceğine inanılmaktadır. Bu balıklara dokunanların tenlerinde yaralar oluşacağına dair bir inanç mevcuttur. Önceleri bu balıkları yemeye tenezzül eden kişilerin yaşadıkları belalar, halk arasında korku ve kutsiyet içerisinde konuşulmaktadır. Belki de Balıklı Göl'ün doğal halini koruyarak günümüze kadar varlığını sürdürebilmesi bu sayededir. Ayrıca dua etme ve dilek tutma gibi çeşitli sebeplerle bu gölde bulunan balıklara yem atmak büyük sevap kazandıran bir iş olarak kabul edilmektedir. Bu sayede dua ve isteklerin kabul edileceğine inanılmaktadır. Yemi yiyen balık yemi atan kişiye sırtını gösterirse arzusunun gerçekleşeceğine işaret ettiği düşünülmektedir. Tüm bu özellikleri ile Balıklı Göl, yıl boyunca yerli ve yabancı çok sayıda ziyaretçiye ev sahipliği yapmaktadır.

Bu okuma parçasına göre “Balıklı Göl’ün” kutsal bir mekân olarak kabul edilmesinin;

1. Bu alanın doğal güzellerinin ve türlerin korunması açısından nasıl değerlendirirsiniz?

2. Eko-turizm açısından sağladığı faydaları nasıl değerlendirirsiniz?

Tablo 3.

Bu Alanın Doğal Güzelliklerinin ve Türlerinin Korunması Açısından Nasıl Değerlendirirsiniz?

Ana Tema	Frekans	%
1. Kutsal kabul edilen yerlerdeki türler korunur.	116	29
2. Bir yerin korunmasında dini inançlar önemli rol oynar.	82	20,5
3. İnsan elinin değmediği yerler bozulmuyor.	150	37,5
4. Böyle hikayelerin sayısı artmalıdır.	52	13
Toplam	400	100

Tablo 3 incelendiğinde; %29 oranında bir yerin kutsal kabul edilmesi, o alanda bulunan türlerinde korunmasını sağladığı görüşüne varılmıştır. Ayrıca bir yerin korunmasında bölgenin dini inancı ve kültürünün de etkin rol oynadığı gözlenmiştir. Uygulamanın yapıldığı katılımcıların %37,5’ i öz eleştiri yaparak insan türünün doğal güzelliklere zarar verdiği sonucuna varmıştır. Dini inançların çevre korumada etkili olduğu görüşü ise %20,5 olarak belirlenmiştir. Uygulamada yer alan mitlerin sayıca artması gerektiği de %13 oranı ile görüşler arasında yerini almıştır.

Tablo 4.

Örnek Öğrenci Görüşleri

Öğrenci Kodu	Öğrenci Görüşleri
Ö-67	Balıkların yumurtlama döneminde katledilmesi önlenmiş olur.
Ö-23	İnsan elinin değmediği yerler doğallığını koruyor.
Ö-2	Tüm dünyayı bunun gibi hikayelerle koruyabiliriz.
Ö-42	Tüm dinler tüm canlılara saygı duymayı emretmeli.
Ö-284	Dini inanışlar güncel hayatımızda çevrenin korunmasına yardımcı olur.
Ö-319	Bu türler kutsal sayıldığı için nesli tükenmez
Ö-168	İnsanların dikkatini çektiği için turizm faaliyetlerinin artmasına neden olur.

Tablo 5.

Eko-Turizm Açısından Sağladığı Olumlu Etkileri Nasıl Değerlendirirsiniz?

Ana Tema	Frekans	%
1. Maddi gelir sağlar.	194	48,5
2. Farklı kültürlerin bir araya gelmesini sağlar.	106	26,5
3. İnsanlara istihdam sağlar.	57	14,25
4. İslam dini herkese tanıtılır, daha da güçlenir.	43	10,75
Toplam	400	100

Tablo 5' e göre; verilen mitin ekoturizm açısından değerlendirilmesi istenmiş ve %48,5 oranında maddi gelir sağladığı, %26,5 farklı kültürlerin bir araya gelmesini sağladığı, %14,25 oranında insanlara istihdam sağladığı, %10,75 oranında ise İslam dininin herkese tanıtılıp daha da güçlendiği sonucuna varılmıştır.

Tablo 6.

Örnek Öğrenci Görüşleri

Öğrenci Kodu	Öğrenci Görüşleri
Ö-32	Kültürel gelişime katkı sağlamıştır.
Ö-197	İslam dini farklı kültürlerle tanıtılmış olur.
Ö-8	Yabancı turistler döviz getirir hem bölge halkı hem ülke kazanır
Ö-147	Eko-turizmi olumlu etkiler.
Ö-134	İnsanlar iş sahibi olur.

4.2. Okuma Parçası: “İscehisar-Bakacak Dağı”

Bakacak Dağı, Afyon-İscehisar İlçesinin Alanyurt Köyü'nde yer almaktadır. Köyün yukarı kısmında bulunan Bakacak Dağı'nın zirvesinde Kurtuluş Savaşında şehit olan bir askerimizin mezarı bulunmaktadır. Yöre halkı, Şehidimizin bu dağı koruduğuna inanmaktadır. Bu dağdan getirilen taşın, kesilen ağacın, avlanan hayvanın, toplanan kozalağın... uğursuzluk getirdiği düşünülmektedir. Bu düşünceyi göz ardı eden insanların başlarına çeşitli felaketlerin geldiği halk arasında anlatılmaktadır. Bu durumu bilen yöre ve çevre halkı Bakacak Dağı'na karşı saygı duymakta ve bu dağa ait olduğunu düşündüğü canlı ve cansız varlıkları korumaktadır. Bakacak Dağı'nda hayvanlar ve diğer canlılar insan tehdidi olmaksızın güvenle yaşamakta ve üremektedir. Çünkü bu dağda avcılık ve ürün toplama faaliyetleri yapılmamaktadır. Bakacak Dağı'nın yakınlarındaki diğer yaşam

alanlarından avcılık baskısıyla kaçan hayvanlar da bu dağa sığınmaktadır. Bir av hayvanını takip eden avcı, av bu dağa kaçtıktan sonra avın takibini bırakmaktadır.

Bu okuma parçasına göre yöre halkının Bakacak Dağı'na karşı sahip olduğu tutum ve davranışlarını:

Bakacak Dağındaki biyolojik çeşitliliği etkilemesi açısından nasıl değerlendirirsiniz?

Tablo 7.

Bakacak Dağı'ndaki Biyolojik Çeşitliliği Etkilemesi Açısından Nasıl Değerlendirirsiniz?

Ana Tema	Frekans	%
Çeşitlilik korunur.	206	51,5
Avcılığı önlemek için güzel bir yöntem.	143	35,75
Tüm dünya bu hikayelerle korunabilir.	51	12,75
Toplam	400	100

Tablo 7 incelendiğinde; %51,5 oranında ilgili mitin çeşitliliği koruduğu, %35,75 oranında avcılığı önlediği ve %12,75 oranında da tüm Dünyanın bu mitlerle korunabileceği görüşü çıkmıştır.

Tablo 8.

Örnek Öğrenci Görüşleri-3

Öğrenci Kodu	Öğrenci Görüşleri
Ö-22	Ekosistem bozulmaz, biyoçeşitlilik korunur.
Ö-16	Avcılık denen katliam önlenmiş olur.
Ö-11	Hiçbir canlı uğursuzluk getirmez. Canlıların birbirine ihtiyacı vardır.
Ö-23	Türk milleti asker bir millet olduğundan şehidine ve bölgeye sahip çıkmış bölgenin türlerini korumuştur.
Ö-69	Köy halkının ağaçları kesmemesi fotosentezin devam etmesini sağlamıştır.

4.3. Okuma Parçası: “Asker Balıklar”

Çankırı-Atkaracalar ilçesinin Ilıpınar köyünde yöre halkı tarafından “Asker Balıklar” diye adlandırılan balıklar bulunmaktadır.

Çanakkale Savaşı sırasında bu havuzlarda sadece dokuz balık kalmıştır. Savaş sonrasında balıklar vücutlarının çeşitli yerlerinde yaralar olduğu halde geri dönmüşlerdir. Bu görüntü balıkların halk tarafından “Asker Balıklar” olarak adlandırılmasına neden olmuştur. 1974 Kıbrıs Barış Harekati'nda balık sayısı bariz olarak azalmıştır. Harekât üç buçuk ay sürmüştür.

ve hareket bitince balıklar yara alarak geri gelmişlerdir. Günümüzde de bu balıkların sayısının azaldığı ve yöre halkı tarafından Afrin'e gittiği düşünülmektedir.

Atkaracalar'a atanan bir memur balıklardan yakalamak istemiş. Balıkların kutsal hikayelerine aldırış etmemiş. Yakaladığı balıkları eve götürmüş ve eşi tavaya koymuş. Fakat balıklar kaybolmuş. Memur da o gece hayatını kaybetmiş.

Köylülerin anlattığına göre, balıklar doğal yolla ölse bile kedi ve köpekler asla tüketmezler. Ölen balıklar defnedilir.

Bu balıkların bulunduğu su özeldir. Sedefe, mantara ve eklem ağrılarına şifa vermektedir. Bu suyun sürekli olarak analizi yapılmakta ve mikrobik bir bulguya da rastlanılmamaktadır. Havuzdaki suyun mantar, sedef gibi cilt hastalıklarına faydalı olduğu yüzlerce kişi tarafından kanıtlanmıştır.

Bu okuma parçasına göre yöre halkının bu balıkları "Asker Balıklar" olarak adlandırarak onlara saygı duymalarının;

1. Bu balıklar açısından sağladığı yararları nasıl değerlendirirsiniz?
2. İnsanlar açısından sağladığı faydaları nasıl değerlendirirsiniz?

Tablo 9.

Bu Balıklar Açısından Sağladığı Faydaları Nasıl Değerlendirirsiniz?

Ana Tema	Frekans	%
1. Balıklar doğallıklarını kaybetmezler ve ekosistem bozulmaz.	245	61,25
2. Ekolojik denge sağlanmıştır.	83	20,75
3. Balıkların türü artmıştır.	72	18
Toplam	400	100

Tablo 9 incelendiğinde; %61,25 oranında ekosistemin bozulmadığı, %20,25 oranında ekolojik dengenin sağlandığı, %18 oranında ise balık türünün arttığına dair yorumlara rastlanmıştır.

Tablo 10.

Örnek Öğrenci Görüşleri-4

Öğrenci Kodu	Öğrenci Görüşleri
Ö-78	Üzerinde çalışılırsa geleceğe yönelik tedavi yöntemleri bulunabilir.
Ö-93	İnsanlarda vefayı ve vatan sevgisini arttırmıştır.
Ö-40	Balıklar korundukları için havuz insanoğluna şifa hediye etmiştir.
Ö-107	İnsanlar doğayı daha az tahrip eder. Böylece gelecek nesillere daha güzel bir dünya bırakır.

Tablo 11.

İnsanlar Açısından Sağladığı Faydaları Yazınız.

Ana Tema	Frekans	%
1. Eko-turizme faydalı olmuştur.	228	57
2. Çevre bilinci kazandırmıştır.	97	24,25
3. Hastalıklara şifa olmuştur.	75	18,75
Toplam	400	100

Tablo 11'e göre ilgili mitin %57 oranında eko-turizme faydalı olduğu, %24,25 çevre bilinci kazandırdığı ve %18,75 oranında ise hastalıklara şifa olduğu yönünde yorumlar olduğu görülmüştür.

Tablo 12.

Örnek Öğrenci Görüşleri-5

Öğrenci Kodu	Öğrenci Görüşleri
Ö-88	Doğadaki her şey insanlar içindir.
Ö-25	İnsanların bilinçlenmesine katkı sağlamıştır.
Ö-42	Buranın yanına hastane yapıp faydalanılmalı.
Ö-366	Alternatif tıp yöntemlerine dahil edilebilir.

4.4. Okuma Parçası: “Güvercin ve Örümcek”

Peygamberimiz Hz. Muhammed (SAV), Mekke'den Medine'ye göç ederken (hicret ederken) kendisini öldürmek için izleyen müşriklerden kurtulmak amacıyla Hz. Ebû Bekir ile birlikte Sevr Dağı'ndaki bir mağaraya sığınmıştır. Bundan sonra bir örümcek mağaranın giriş kısmına bir ağ yapmış, bir çift güvercin de mağaranın bulunduğu yerdeki ağaç dalları üzerine kendileri için bir yuva yapmıştır. Ayrıca dişi güvercin de yuvasına yumurta bırakmıştır. Mağara girişinde hiç zarar görmemiş örümcek ağını, yuvadaki güvercinleri ve yumurtalarını gören müşrikler mağaraya kimsenin girmiş olamayacağını düşünerek oradan uzaklaşmışlardır.

İslam ülkelerinde, güvercinlerin bu davranışından dolayı cami, kule ve sur yapılarının içine güvercinlerin barınması için yuvalar yapılmakta, evlerde görülen örümcekler ise zarar verilmeden özenle dış ortamdaki uygun alanlara bırakılmaktadır.

Peygamberimizin yaşadığı bu olaydan hareketle; insanların diğer canlılarla olan ilişkileri o canlıların ekosistemdeki varlıklarını ve yaşamlarını sizce nasıl etkiler?

Tablo 13.

İnsanlar Açısından Sağladığı Faydaları Yazınız.

Ana Tema	Frekans	%
1. Canlılara duyulan saygı artacaktır.	189	47.25
2. Bu canlıların nesli tükenmekten kurtulur.	131	32.75
3. Canlıların yaşamı birbirine bağlıdır.	75	18.75
Toplam	400	100

Tablo 13' e göre %42,25 oranında ilgili mitin canlılara duyulan saygının artacağı, %27,75 oranında bu canlıların neslinin tükenmekten kurtulacağı, %18,75 oranında ise canlıların yaşamının birbirine bağlı olduğu görüşüne rastlanmıştır. Bu kategorilere dahil edilmeyen yorumlar ise %11,25 oranında olup diğer başlık altında toplanmıştır.

Tablo 14.

Örnek Öğrenci Görüşleri-6

Öğrenci Kodu	Öğrenci Görüşleri
Ö-92	Bu durum ekosistemde kalmalarına ve çevreye uyum sağlamalarına yardımcı olup yaşama şanslarını artırarak canlı türlerinin korunmasına yardımcı olur.
Ö-111	Bir insan ufacık bir hayvanın bile yardımına ihtiyaç duyabilir.
Ö-7	Bölgedeki canlıların çevreye uyum yeteneği artmıştır.
Ö-43	Canlıların yaşamı birbirine bağlıdır. Birine verilecek zarar düzeni bozar.

BÖLÜM 5

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmada çevre ile ilgili mitolojik hikayelerin o bölgede sözü edilen türlerin korunmasına etkisinin olup olmadığı araştırılmıştır. Bu amaçla araştırmacı tarafından derlenmiş olan dört mitolojik öykü ve bunlarla ilgili sorular, beş farklı lise türünde öğrenim gören dört yüz öğrenciye uygulanmıştır.

Çağımızın en büyük sorunlarından biri çevre bilincinin azalmasıdır. Çevre sorunları uzun yıllardan beridir küresel bir hal almıştır. Tüm Dünya bunun farkındadır. Her ülke kendi belirlediği ve uluslar arası anlaşmalar ile belirlenmiş maddeler doğrultusunda bu konuda önlem almaktadır. Türk ulusu ise çevre hususunda oldukça hassastır. Morkoç (2018) da çalışmasında bunu Türk Dünyasının başarılı yazarlarından biri olan Cengiz Aytmatov üzerinden işlemiştir . Morkoç (2018) çalışmasında: "Küreselleşme ile birlikte doğal kaynakların azalması, yüksek nüfus artışı, hayvan ve bitki türlerinin yok olmaya başlaması ve küresel ısınma, 20. yüzyılın sonlarından itibaren ciddi çevre sorunları olarak insanoğlunun karşısına çıkmıştır. Bu sorunların giderilmesi yolundaki çabaların sonucu olarak ortaya çıkan "çevreci eleştiri" (ecocriticism), edebiyat eserleriyle doğal çevre arasındaki ilişkiyi irdelemektedir. 1960'lı yıllardan itibaren adeta çığ gibi büyüyen çevre sorunları hayatımızı olumsuz yönde etkilemiştir. İncelememiz aracılığıyla Aytmatov' un çevre sorunlarına karşı yüksek duyarlılık gösterdiğini açıkça tespit ettik. O, eserlerinde tabiatın kendinden var olan iç düzeninin ve dengesinin insan tarafından bozulmasının felakete yol açacağını iddia etmektedir. Entelektüel birikimi ve şahsi tecrübeleriyle oluşturduğu çevrecilik fikirleri yönünden diğer edebiyatçılardan ayrılan Aytmatov, hayvan haklarının ihlalini, insanın tabiata hâkim olma ihtirasını büyük tehlike olarak nitelendirmektedir. Netice olarak dünya edebiyatında çevreci fikirlerin henüz fazlaca ele

alınmadığı bir dönemde Aytmatov' un edebi eserlerinde çevreci kaygıları ve çevreyi koruma fikirlerini ustaca dile getirdiği anlaşılmaktadır" demiştir (Morkoç, 2018). Çalışmaya göre dünya edebiyatında ilk olarak bir Türk yazar çevreci fikirleri ele almıştır.

Çevreye verilen zararın insan etkisinin azaltılabilmesi için çeşitli yollar izlenmektedir. Devrimizdeki sorunlara çare ararken ana kriter sorunun kökenine inmektir. Bunun için problemin ait olduğu toplumun kültürünün irdelenmesi çok önemlidir. Kültür toplumların düşünce yapısını yansıtır. kültür yaşantıyı her yönden etkilediği gibi çevresel davranışlarımızı da yönlendirir. Dolayısıyla çevre eğitimi verilirken kültürü görmezden gelmek imkansızdır. Bu noktada yazınsal yapıtlar ile entegre çalışmalar önem kazanmaktadır. Bu hususta deliller sunan bazı çalışmalar (Denkova, 2011; Okuyan & Gedikoğlu, 2012) vardır. Okuyan ve Gedikoğlu (2012) çocuklarda çevre bilinci ve çevre ile ilgili hassasiyet oluşturulmasında edebi nitelikli kitapların oldukça önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Son zamanlarda bağlam temelli yaklaşım revaçtadır. Bu yaklaşım öğrencilerdeki tüm zeka alanlarının uyarılarak derse güdülenmelerini arttırmayı temel almaktadır. Bu bağlamda öğrencilerin hazır bulunuşluklarına, pedagojik ve akademik kademelerine göre dersin içeriğini değiştirmeden güncel hayatla bağlantılı bir kavramla ders işlenir. Örneğin "su döngüsü" disiplinler arası işlenen bir konudur. Hem ilköğretimde hem de ortaöğretimde fen bilimleri ve sosyal bilimlerin çeşitli branşlarında anlatılmaktadır. Bu konuyu anlatmaya başlarken " su ile konuşulur mu?" , " Su ile konuşan birini gördünüz mü?", "Siz hiç su ile konuştunuz mu?" gibi sorular yöneltilebilir (Derman & Aslan, 2016).

Yel, Öztaş ve Öztaş (2015) çalışmalarında: "İnsanların çevreleriyle olan ilişkilerinde kendi türünü üstün kabul edip diğer canlıların yok edilmesine yönelik faaliyetleri kabul edilemez. Bireyler kendileri dışındaki canlılara sadece ekonomik değeri doğrultusunda davranmamalıdır. Diğer canlıları da kendi türü gibi korumalı, onların hayatına herhangi bir sebeple son vermemelidirler. Bu noktada biyoloji eğitiminde tüm biyolojik sistemlerin bireyler tarafından içselleştirilecek şekilde ifade edilmesi gerekmektedir. Ekosistemde yer alan her canlının farklı nişlere sahip olabileceğinin bireylerce kavranması, onların çevreye karşı daha duyarlı tavırlar sergilemesini sağlayacaktır. İçeriği zengin, anlamlı bir biyoloji eğitimi şarttır (Yel, Öztaş & Öztaş, 2005).

Anadolu, yıllar boyunca çok fazla uygarlığı bünyesinde barındırmıştır. Bu uygarlıklardan kültürel olarak da etkilenmiştir. Birlikte yaşayan farklı kültürler arasında kültürleme ve

kültürlenme olması kaçınılmazdır. Anadolu da hem etkilenmiş hem de etkilemiştir (Mollaibrahimoğlu, 2008).

Başlıca özelliği inanış konusu olan efsaneleri anlatan ve dinleyenler, efsanedeki olayların gerçek olduğuna inanırlar. Genellikle olağanüstü unsurların yer aldığı efsanelerin bir diğer özelliği de düz konuşma diliyle anlatılması ve her türlü üslup kaygısından yoksun, hazır kalıplara yer vermeyen kısa bir anlatı oluşudur (Boratav, 1992).

Mitolojik hikayeler bölgesel olarak değerlendirildiğinde özellikle kendi yöresine ait hikayeyi değerlendiren öğrenciler, o mite hakim oldukları ve o kültürle yetiştikleri için oldukça titiz cevaplar vermişlerdir. Ayrıca verilen yanıtlardan, ilgili mitin onlar için kutsal olduğu çıkarımı yapılmıştır. Örneğin Şanlıurfa Balıklı göl miti Şanlıurfalı öğrenciler tarafından oldukça önemli kabul edilmektedir. Ayrıca kendi yaşadığı bölgede böyle mitolojik hikayeler olan öğrenciler uygulamaya daha itinalı cevaplar vermişlerdir.

Katılımcıların çevresel mitlere karşı tutumları yaşadıkları yere göre ve yaşadıkları bölgede çevre ile ilgili mitolojik hikaye olup olmamasına göre farklılıklar göstermiştir. Yaşadığı bölgede böyle bir mit bulunan öğrenciler genellikle bu durumu özümseyerek yetişmişler ve böyle mitlerin zaten olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca bu öğrencilerin, çalışmada verilen diğer üç mite karşı tutumu da olumlu yönde olmuştur. Kendi kültürlerinde yer alan mitlerin onlara neler sağladığını ve diğer mitlerin de gerçekleştikleri yerlerde fayda sağlayacağını ifade etmişlerdir. Örneğin uygulama grubunun bir kısmını oluşturan, Şanlıurfa' da ikamet edip öğrenim gören öğrenciler balıklı göl mitinin bölge halkına hem sosyal hem manevi katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Orada bulunan balıkların avlanmaması ve herhangi bir zarar verilmeyerek kutsal kabul edilmesi bölge halkında kültürel bir değer haline gelmiştir. Şanlıurfa'ya dışarıdan gelen ziyaretçilere bunu bir övünç kaynağı olarak anlattıklarını belirtmişlerdir. Aynı zamanda bu mitin hemen her yaş grubu tarafından bilindiği ve herkesin bir sonraki kuşağa aktarmak için istekli olduğu gözlenmiştir.

Mitolojik hikayeler ve efsanelerin toplumsal işlevlerine bakmak onların eğitimdeki kıymetinin anlaşılmasına yardımcı olmaktadır. Mitler kutsal kabul edildiklerinden ait oldukları toplumun kültürel değerlerine sahip çıkarlar (Seyidoğlu, 1995).

Balıklı göl bölge halkından ilgi gördükçe hem maddi hem manevi değeri artmıştır. Bu ilgi kısa sürede çevre illere de yayılmış ve sonrasında daha da genişlemiştir. Basın ve yayın organları tarafından da ilgi artmıştır. TRT Avaz Kanalı Şanlıurfa Balıklı göl belgeseli

yayınlamıştır (TRT AVAZ, 2019). Elbette medyanın duyurma özelliği çok güçlüdür. Bu sayede Balıklı göl yıl içerisinde çok sayıda yerli ve yabancı ziyaretçi kabul etmektedir.

Şanlıurfa'da yapılan uygulama sonucunda yapılan görüşmede Şanlıurfa Balıklı Gölün bölge için büyük maddi gelir sağladığını belirtmişlerdir. Aynı zamanda oradaki balık türlerinin korunduğunu ifade etmişlerdir.

Ayrıca çalışmada kullanılan Asker Balıklar miti de TRT Haber tarafından konu edilmiş ve bölgede haber yapılmıştır (TRT HABER, 2019). Haberde bölge halkının balıkları özenle koruduğu vurgulanmaktadır. Medyanın gücü ile sadece bölge halkı değil artık tüm Türkiye o balıkların korunduğunu öğrenmiş ve onlar üzerinde de bir etkiye sahip olmuştur.

Konya-Doğanhisar' da, Kahramanmaraş-Elbistan' da ve Antalya-Alanya'da uygulama yapılan öğrenci görüşlerinde Şanlıurfa'da bulunan öğrenci görüşlerine göre anlamlı farklılıklar gözlenmese de, bölgede böyle bir mitolojik hikayenin bulunmaması olayı içselleştirmelerini zorlaştırmıştır. Ancak geri dönüşler pozitif yöndedir. Mitleri okuyan öğrencilerden farklı yorumlar da gelmiştir. Genellikle öğrencilerin cevapları bir kaç ana tema altında toplanabilmiştir. Öğrenciler hikayelerden kutsal kabul edilen yerlerin korunduğu çıkarımını yapmışlardır. Kutsal alt yapıya sahip hikayeler manevi olarak insanları etki altında bıraktığından hikayenin geçtiği çevrenin korunduğu sık karşılaştığımız cevaplar arasında yer almıştır. Mitolojik hikayeler bölgenin önemli unsurlarından biri haline gelmiştir. Etkisi yavaş yavaş bölgenin civarlarına ve hatta dünyaya yayılmıştır. Yıl içinde bu bölgeler yerli ve yabancı bir çok ziyaretçi kabul etmektedir. Öğrenciler bu durumu iki açıdan değerlendirmişlerdir. Bir grup öğrenci ziyaretçilerin kültür etkileşimine neden olduğuna dolayısı ile manevi değerlerin paylaşıldığına dair söylemlerde bulunmuştur. Ayrıca yabancı turistlerin yurdumuza döviz kazandırdığını, ekonomiyi hareketlendirdiklerini söylemişlerdir. Özellikle Balıklı Göl bu anlamda oldukça aktiftir. Ziyaretçi sayısının çok fazla olduğunu, bunun da bölge ekonomisine katkısı olduğunu belirtmişlerdir. Bir diğer görüş ise İslam dininin yabancılara tanıtılma fırsatı oluşturduğu yönündedir. Öğrenciler bilinçli olarak sorulan sorulara yanıtlar vermişler ve kendi görüşlerini de bildirmişlerdir.

Bir kısım öğrenci Asker Balıklar hikayesinden hareketle, buradaki şifalı suların hem Türk araştırmacılar hem de yabancı araştırmacılar tarafından bir veri oluşturduğu söylenmiştir. Türk yaratılış mitinde kozmos, sudan türemiştir; başka bir deyişle yaratılışın başlangıç

çekirdeği sudur. Yani su yaratılışın esasıdır. Bu nedenle mitolojide önemli bir yer edinmiş haldedir (Bayat, 2007).

Tüm Anadolu'ya yayılmış olan şifalı diye adlandırılan suların, çeşitli hastalıkları tedavi ettiğine inanılır. Örneğin Kızılırmak suyunun belirli ritüeller uygulanarak kullanılmasının uykusuzluğa çare olduğuna inanılmaktadır. Çanakkale'de ise bir su kuyusundan içen kadınların çocuğu olacağına inanılır. Trabzon'da ise çocuk sahibi olmak isteyenler belli tarihlerde Karadeniz'e girerler (Kalafat, 1996). Elazığ'daki acı suyun ve çamurunun da şifa verdiğiğine inanılmaktadır. Bir yerde bir kutsalın olması onun çevresinin de kutsal algılanmasına neden olmaktadır (Karakaş, 2012).

Ülkemizde böyle şifa veren suların araştırılması için de bir örnek teşkil edebileceği öğrencilerin verdikleri yanıtlar arasındadır.

Buradan çıkarılan sonuç şöyledir: Yetiştigi bölgede çevresel mit bulunan bireyler bu kültürü özümlediklerinden daha anlamlı bulmaktadırlar. Çevre duyarlılıkları fazladır. Verilen dört mitolojik hikayenin geçtiği yerlerde de uygulama yapılması bu konuda daha nicel veriler elde edilmesini sağlayacaktır. Yeni bir değerlendirme kriteri oluşturacaktır.

Daha önce Anadolu Halk Kültüründe bu gibi mitolojik öykülere değer verildiği, çevre eğitiminde içsel olarak hazır olmanın önemli olduğu ayrı ayrı çalışmalarda incelenmiştir. Ancak daha önce bu iki çalışmanın bir arada kullanıldığı bir çalışmaya yapılan alan yazın araştırmalarında rastlanmamıştır. Yazar bu çalışmada çevre ile ilgili mitolojik öykülerin çevre duyarlılığına etki edip etmediğini araştırmıştır. Bulgular göstermiştir ki mitolojik öyküler, öyküde geçen canlıların korunmasında oldukça etkindir. Çalışma bu yönüyle özgün hale gelmiştir.

Bu çalışma sonucunda, çevresel mitleri daha önce hiç duymamış olan ya da duymasına rağmen bu açıdan değerlendirmemiş olan öğrencilerin çevreye karşı duyarlılığının farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Çalışma, son yıllarda çevreye karşı olan tutumun değiştirilmesine alternatif bir yöntem kullanarak değiştirilip değiştirilemeyeceğini de araştırmıştır. Bunu yaparken de Türk Milletinin kültürüne ait mitlerden destek almıştır. Çünkü bir yerde yapılmak istenen değişikliğe alt yapı hazırlanırken o bölgenin kültürü önemli yer tutmaktadır. Alan yazında ' Mitoloji bir milletin fikir ve düşünce tarihidir ' sözü yerini almıştır (Ögel, 1997).

Uygulama esnasında öğrencilerle bazı zorluklar yaşanmıştır. Bazı öğrenciler mitolojik hikayelerde masal gözüyle bakmış, uygulamada yer almak istememiştir. Elbette her bireyin kendine özgü ilgi ve yetenekleri vardır. Bu özellikler doğrultusunda hareket ederler. İzlediklerine ve okuduklarına kendi bireysel özelliklerine göre yorumlarını katarlar.

Çalışma sonucunda görüşme yapılan öğrencilerde farklılıklar gözlenmiştir. Mitolojik hikayelerin amacına uygun olarak öğrencilerde anlamlı izler bıraktığı gözlenmiştir. Bu hikayeleri okuduklarında istenilen davranışı öğrenmeleri değil edinmeleri beklenmekteydi. Uygulama sonunda yapılan görüşmede vurgulanan kazanımların edinildiği görülmektedir. Katılımcıların mitolojik hikayelerin içerisinde bulunan kazanımları içselleştirdiklerine rastlanmıştır. Çevre korumaya dair mit destekli fikirler üretmelerinden bu kanıya varılmıştır.

Uygulamaya başlamadan önce önyargılı olan öğrencilerin uygulamadan sonra yaratıcı fikirlerle geri dönüş yaptıkları gözlenmiştir. Örneğin; Dünyadaki ekosistemlerin bu yöntemlerle korunması için çalışmalar yapılabileceği fikrini ortaya atmışlardır. Hatta bu çalışmaların yürütülmesinde destek olacaklarını da belirtmişlerdir. Çalışma neticesinde böyle mitolojik hikayelerin öğrencilerde bir farkındalık oluşturduğu gözlemlenmiştir.

Çalışma sonucunda elde edilecek verilerden yararlanılarak her yaş düzeyine uygun indirgemeler yapılabilir.

Bu araştırmada ortaöğretim düzeyindeki öğrencilere çevre ile ilgili mitler anlatılmış ve konu ile ilgili sorulara cevap vermeleri istenmiştir. Çalışma sonucunda çevre ile ilgili mitler öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlar şöyledir;

- Çevre ile ilgili mitolojik hikayeler o bölgenin korunmasına katkı sağlar.
- Bölge halkının dolaylı yollardan bilinçlenmesine neden olur.
- Hikâyenin geçtiği ekosistemin unsurlarına insan eliyle zarar verilmesi önlenmiş olacaktır.

Baylan'a göre (2009); Çevre sorunlarının azaltılması için toplumların doğa ile kurduğu ilişkilerin analiz edilmesi gerekir. Çünkü insanların çevreye karşı tutumları saptanmadan koruma için yöntem geliştirmek güç olacaktır.

Meydan ve Yıldız 2014'te yaptıkları araştırmada 4.Sınıf öğrencilerine çevre ve hoşgörü ile ilgili kısa hikayeler uygulamıştır. Çalışmanın sonucunda öğrencilerin bu bilgileri çevreye transfer edebildiklerini gözlemlemişlerdir.

Kılınçel (2010), "Belleklerde kalan sadece öykülerdir". diyerek olumsuzlukların giderilmesi için doğayı, evreni, atomu ve kendisini okuması gerektiğini vurgulamaktadır.

Efsaneler Türk adabını, inanışını ve diğer bazı özellikleri konu edinir. Aynı zamanda efsaneler çocukların bilerek ya da bilmeyerek özümseyebileceği kültürel öğeler buldurmaktadır. Fakat bunun belli bir plan çerçevesinde olması gerekmektedir. Belirlenen metinler hedef kitlenin hem fizyolojik hem de pedagojik yapısına uygun olmak durumundadır. Örgün öğretimde hedefler doğrultusunda plan hazırlanması esastır. Bu nedenle ilk olarak içeriklerine ve ilettikleri mesaja göre kategorize edilmelidir. Mitolojik hikayeler ve efsaneler, kitlelerin hayata bakışını, yaşayış tarzını, etik değerlerini ve kutsal unsurlarını bulduran yıllar öncesinden bile imgeler barındıran toplum mamulü eserlerdir. Eğitim öğretimde sadece yazınsal disiplinlerde değil, diğer birçok derste de yardımcı olarak kullanılabilirler. alanında uzman kişilerden oluşan grupların eşgüdümlü çalışmaları ile hazırlayacakları ders materyallerine eğitimde yer verilmeli ve hakettiği değeri bulmalıdır (Yılar, 2005).

Bu çalışmada elde edilen sonuçlar dikkate alındığında aşağıdakiler önerilmektedir:

- Doğanın, canlının korunmasına ve onlara değer atfedilmesine yönelik bu tip mitolojik hikayelere MEB kontrolünde etkinlik olarak yer verilebilir.
- Bu hikayelerin, öğrencilerin ilgisini çekecek şekilde eğitici animasyonları hazırlanabilir. Ders girişinde dikkat çekme etkinliği olarak kullanılabilir.
- Bu tür hikayeler, çevre koruma ve kamuoyunun bilinçlendirilmesi ile ilgili çalışmalarda kullanılabilir.
- Bu tür hikayelere konu olan doğal yaşam alanlarının korunmasında yetkili kurum ve kuruluşların koordineli çalışmaları ve MEB'in mutlaka paydaşlar arasında yer almasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Aikenhead, G. (1991). *Logical resoning in science and technology..* New York: John Wiley and Sons.
- Albayrak, A. (2017). Mitolojinin dini hayattaki yeri ve önemi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10, 54.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. & Yıldırım, E. (2010). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri SPSS uygulamalı* (6. Baskı).Sakarya: Ekin.
- Argyris, C. & Schon, D.A. (1978). *Organizational learning*. USA: Reading.
- Artun, E. (1998). Tekirdağ'da batıl inanışlar. *Tekirdağ Halk Kültürü Araştırmaları*, 1(1), 66-83.
- Asker Balıklar Videosuna <https://www.youtube.com/watch?v=eU0Af4SXA3A> sayfasından erişilmiştir.
- Baylan, E. (2009). Doğaya ilişkin inançlar, kültür ve çevre sorunları arasındaki ilişkilerin kuramsal bağlamda irdelenmesi. *Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi*, 1, 67-74.
- Boratav, P. (1992). *100 Soruda Türk halk edebiyatı*. İstanbul: Bilgesu.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karademir, Ş. & Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (6. Baskı). Ankara: Pegem.
- Carey, S. (1985). *Conceptual Change in Childhood*. Cambridge: MA, MIT.
- Çetin, Ç. (2007) Tatar Türkleri' nde mitolojik varlıklarla ilgili mitler ve inanışlar (iyeler ve yaratıklar). *Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(43), 1-32.
- Çimen, O. & Timur, S. (2013). Öğretmen adaylarının çevreye yönelik olumsuz davranışlarının incelenmesi. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume*. 8(12), 335-346

- Çoruhlu, Y. (1999). *Türk mitolojisinin ABC' si*. İstanbul: Kabalıcı.
- Derman, A. & Aslan, Z. (2016). Çevre eğitimi için kültürel bir bakış açısı: Dede Korkut Hikayeleri. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume*, 11(14), 201-220.
- Devers, K. J., & Frankel, R. M. (2000). Study design in qualitative research--2: Sampling and data collection strategies. *Education for health*, 13(2), 263.
- Dreyfus, A. (1995). Biological knowledge as a prerequisite for the development of values and attitudes. *J. of Biol. Education*, 29(3), 215-219.
- Ergin, E. (2014). *Biyçeşitlilik ve koruma biyolojisi*. <http://www.bilimgenc.tubitak.gov.tr/makalebiyocesitlilik-ve-koruma-biyolojisi> sayfasından erişilmiştir.
- Erlich, P.R. & Wilson, O.E. (1991). *Biyçeşitlilik çalışmaları: Bilim ve politika*. *Science*, 253, 758-762.
- Gültekin, M. (2015). Dede Korkut Kitabı'nda kahramanların problem çözme yöntemleri ve Dede Korkut Kitabı'nın eğitimde kullanılması. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi/ Journal of Turkish World Studies*, 15(2), 49-54.
- Işık, K. (1996). *Biyolojik çeşitlilik*. https://www.researchgate.net/profile/Kani_Isik/publication/215472338_BIYOLOJIK_CESITLILIK/links/01de5c756ac613fd96d325e7/BIYOLOJIK-CESITLILIK.pdf sayfasından erişilmiştir.
- İnan, A. (1976). *Eski Türk dini tarihi*. İstanbul: Kültür.
- Janis, I.L. (1949). *The problem of validating content analysis*. New York. [https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=y1KEoBSqHMC&oi=fnd&pg=PA358&dq=Janis,+I.L.+\(1949\).+The+problem+of+validating+content+analysis.+New+York.&ots=kW3u3AruPY&sig=U5a903oq_gfhksd0J05uwTA6Olc&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false](https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=y1KEoBSqHMC&oi=fnd&pg=PA358&dq=Janis,+I.L.+(1949).+The+problem+of+validating+content+analysis.+New+York.&ots=kW3u3AruPY&sig=U5a903oq_gfhksd0J05uwTA6Olc&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false) sayfasından erişilmiştir.
- Kafesoğlu, İ. (1993). *Türk milli kültürü*. (10. Baskı). İstanbul: Boğaziçi.
- Kalafat, Y. (1996). *İslamiyet ve Türk halk inançları*. Ankara: Kültür Bakanlığı.

- Karakaş, R. (2012). Siirt Halk Kültürünün Şifa Dağıtıcıları: Kutsal Sular. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume*. 7(4), 2149-2161.
- Karakurt, D. (2011). *Türk söylence sözlüğü, açıklamalı ansiklopedik mitoloji sözlüğü* (2. Baskı). Türkiye: E-Kitap.
- Keleş, F. (2017). Ortaokul öğrencileri için biyolojik çeşitlilik konusunda ders planı tasarlama. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(2). 41-65
- Kılınçel, F. (2010). *Bozkır' dan hikayeler*. Konya: Tebeşir.
- KolayOf (t.y.). *İlkçağ felsefesi*. https://www.kolayaof.com/ornek_ozet/FEL101U.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Mandaloğlu, M. (2013). Türk Mitolojisinden Anadolu'ya taşınan kültür: Geyik motifi. *Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 6(27), 382-391.
- Meydan, A. & Yıldız, N. (2014). 4.Sınıf sosyal bilgiler programındaki çevre ile ilişkilendirilen değerlerin öğrencilerin çevre bilinci kazanmasındaki önemi. *Social Science Studies*, 1, 50-64.
- Mollaibrahimoğlu, Ç. (2008). *Anadolu halk kültüründe hayvanlar etrafında oluşan inanç ve pratikler*. (Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Programı. Trabzon.
- Morkoç, A. (2018). Cengiz Atymatov'un *Dişi Kurdun Rüyalari* romanında çevre felaketi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1/2), 255-264.
- Nar, M. (2014). Günümüz toplumunda mitler: Anadolu halk efsaneleri üzerine genel bir değerlendirme. *Cyprus International University*, 20(79), 55- 77.
- Oğuz, D., Çakçı, I. & Kavas, S. (2011). Yüksek öğretimde öğrencilerin çevre bilinci. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 12, 34-39.
- Pooley, J.A & O' Connor, M. (2000). Environment & Behavior. *Environmental Education and Attitudes*, 32 (5), 711-724.
- Seyidoğlu, B. (1995). *Mitoloji üzerine araştırmalar/ Metinler ve tahliller*. Kayseri: Bizim Gençlik.

- Seyidoğlu, B. (1997). *Erzurum efsaneleri*. İstanbul: Dergâh.
- Stone, P.J., Dunphy, D.C., Marshall, S.S., D.M. & Ogilvie (1966). *The general inquirer: A computer aproach to content analysis*. Massachusetts: The M.I.T.
- Şanlıurfa Balıklı Göl Videosuna <https://www.youtube.com/watch?v=659bxrwrveE> sayfasından erişilmiştir.
- Taplamacıoğlu, M. (1983). *Din sosyolojisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi.
- Yel, M., Öztaş, F., & Öztaş, H. (2005). Biyoloji eğitiminin diğer canlılar ve çevreye karşı insan etik değerlerinin oluşumu üzerin etkileri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(3), 295-306.
- Yılar, Ö. (2005). Mit- efsane ve eğitim. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*. 11.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri: (Güncelleştirilmiş, geliştirilmiş 5. Baskı)*. Ankara: Seçkin.
- Yılmaz, M. & Çimen, O. (2012). İlköğretim öğrencilerinin geri dönüşümle ilgili bilgileri ve geri dönüşüm davranışları. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 63-74.
- Yılmaz, M. & Çimen, O. (2014). Dönüşümsel öğrenme kuramına dayalı çevre eğitiminin biyoloji öğretmen adaylarının çevre sorunlarına yönelik algısına etkisi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 339-359.

EKLER

Okuma Parçası: “Şanlıurfa’daki Balıklı Göl”

Balıklı göl Şanlıurfa'nın içerisinde yer alan 450 m²lik alana sahip bir göldür. Dilden dile nesilden nesle anlatılan efsanelerin konusu olmuş bazı balıkları bulundurur. Kur'an'da, Hz. İbrahim'in Nemrut ile yaşadığı olay Balıklı Göl ile ilişkilendirilerek detaylı olarak ifade edilmiştir. Hz. İbrahim ateşe atıldığında Allah: "Biz: "Ey ateş! İbrahim'e karşı serin ve zararsız ol" dedik." buyurmuştur.

Balıklı Göl'ün kutsal bir mekan olarak kabul edilme nedeni Hz. İbrahim ateşe düştüğünde, ateşin suya, odunların da balığa dönüştüğüne inanılmasıdır. Bu gölde yaşayan balıklara kutsiyet atfedilmiştir. Eğer bu balıklar yenecek olursa günah işleneceğine inanılmaktadır. Bu balıklar besin olarak tüketildiğinde tüketen kişinin başına pek çok kötülük ve bela geleceğine inanılmaktadır. Bu balıklara dokunanların tenlerinde yaralar oluşacağına dair bir inanç mevcuttur. Önceleri bu balıkları yemeye tenezzül eden kişilerin yaşadıkları belalar, halk arasında korku ve kutsiyet içerisinde konuşulmaktadır. Belki de Balıklı Göl'ün doğal halini koruyarak günümüze kadar varlığını sürdürebilmesi bu sayededir. Ayrıca dua etme ve dilek tutma gibi çeşitli sebeplerle bu gölde bulunan balıklara yem atmak büyük sevap kazandıran bir iş olarak kabul edilmektedir. Bu sayede dua ve isteklerin kabul edileceğine inanılmaktadır. Yemi yiyen balık yemi atan kişiye sırtını gösterirse arzusunun gerçekleşeceğine işaret ettiği düşünülmektedir. Tüm bu özellikleri ile Balıklı Göl, yıl boyunca yerli ve yabancı çok sayıda ziyaretçiye ev sahipliği yapmaktadır.

NOT: Aşağıdaki sorular hakkındaki düşüncelerinizi boş bırakılan yerlere istediğiniz gibi yazınız. Bu uygulama bir sınav değildir.

Bu okuma parçasına göre “Balıklı Göl’ün” kutsal bir mekân olarak kabul edilmesinin;

1. Bu alanın doğal güzelliklerinin ve türlerin korunması açısından nasıl değerlendirirsiniz.	
2. Eko-turizm açısından sağladığı faydaları nasıl değerlendirirsiniz?	

Okuma Parçası: “İscehisar-Bakacak Dağı”

Bakacak Dağı, Afyon-İscehisar ilçesinin Alanyurt köyünde yer almaktadır. Köyün yukarı kısmında bulunan Bakacak Dağı'nın zirvesinde Kurtuluş Savaşında şehit olan bir askerimizin mezarı bulunmaktadır. Yöre halkı, Şehidimizin bu dağı koruduğuna inanmaktadır. Bu dağdan getirilen taşın, kesilen ağacın, avlanan hayvanın, toplanan kozalağın... uğursuzluk getirdiği düşünülmektedir. Bu düşünceleri göz ardı eden insanların başlarına çeşitli felaketlerin geldiği halk arasında anlatılmaktadır. Bu durumu bilen yöre ve çevre halkı Bakacak dağına karşı saygı duymakta ve bu dağa ait olduğunu düşündüğü canlı ve cansız varlıkları korumaktadır. Bakacak Dağında hayvanlar ve diğer canlılar insan tehdidi olmaksızın güvenle yaşamakta ve üremektedir. Çünkü bu dağda avcılık ve ürün toplama faaliyetleri yapılmamaktadır. Bakacak Dağı'nın yakınlarındaki diğer yaşam alanlarından avcılık baskısıyla kaçan hayvanlar da bu dağa sığınmaktadır. Bir av hayvanını takip eden avcı, av bu dağa kaçtıktan sonra avın takibini bırakmaktadır.

NOT: Aşağıdaki sorular hakkındaki düşüncelerinizi boş bırakılan yerlere istediğiniz gibi yazınız. Bu uygulama bir sınav değildir.

Bu okuma parçasına göre yöre halkının Bakacak Dağına karşı sahip olduğu tutum ve davranışlarını;

Bakacak Dağındaki biyolojik çeşitliliği etkilemesi açısından nasıl değerlendirirsiniz.	
--	--

Okuma Parçası: “Asker Balıklar”

Çankırı-Atkaracalar ilçesinin Ilıpınar köyünde yöre halkı tarafından “Asker Balıklar” diye adlandırılan balıklar bulunmaktadır.

Çanakkale Savaşı sırasında bu havuzlarda sadece dokuz balık kalmıştır. Savaş sonrasında balıklar vücutlarının çeşitli yerlerinde yaralar olduğu halde geri dönmüşlerdir. Bu görüntü balıkların halk tarafından “Asker Balıklar” olarak adlandırılmasına neden olmuştur. 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı’nda balık sayısı bariz olarak azalmıştır. Harekât üç buçuk ay sürmüş ve hareket bitince balıklar yara alarak geri gelmişlerdir. Günümüzde de bu balıkların sayısının azaldığı ve yöre halkı tarafından Afrin'e gittiği düşünülmektedir.

Atkaracalar’a atanan bir memur balıklardan yakalamak istemiş. Balıkların kutsal hikayelerine aldırış etmemiş. Yakaladığı balıkları eve götürmüş ve eşi tavaya koymuş. Fakat balıklar kaybolmuş. Memur da o gece hayatını kaybetmiş.

Köylülerin anlattığına göre, balıklar doğal yolla ölse bile kedi ve köpekler asla tüketmezler. Ölen balıklar defnedilir.

Bu balıkların bulunduğu su özeldir. Sedefe, mantara ve eklem ağrılarına şifa vermektedir. Bu suyun sürekli olarak analizi yapılmakta ve mikrobik bir bulguya da rastlanılmamaktadır. Havuzdaki suyun mantar, sedef gibi cilt hastalıklarına faydalı olduğu yüzlerce kişi tarafından kanıtlanmıştır.

Bu okuma parçasına göre yöre halkının bu balıkları “Asker Balıklar” olarak adlandırarak onlara saygı duymalarının;

NOT: Aşağıdaki sorular hakkındaki düşüncelerinizi boş bırakılan yerlere istediğiniz gibi yazınız. Bu uygulama bir sınav değildir.

Bu okuma parçasına göre yöre halkının bu balıkları “Asker Balıklar” olarak adlandırarak onlara saygı duymalarının;

1. Bu balıklar açısından sağladığı yararları nasıl değerlendirirsiniz.	
2. İnsanlar açısından sağladığı faydaları nasıl değerlendirirsiniz.	

Okuma Parçası: “Güvercin ve Örümcek”

Peygamberimiz Hz. Muhammed (SAV), Mekke'den Medine'ye göç ederken (hicret ederken) kendisini öldürmek için izleyen müşriklerden kurtulmak amacıyla Hz. Ebû Bekir ile birlikte Sevr Dağı'ndaki bir mağaraya sığınmıştır. Bundan sonra bir örümcek mağaranın giriş kısmına bir ağ yapmış, bir çift güvercin de mağaranın bulunduğu yerdeki ağaç dalları üzerine kendileri için bir yuva yapmıştır. Ayrıca dişi güvercin de yuvasına yumurta bırakmıştır. Mağara girişinde hiç zarar görmemiş örümcek ağını, yuvadaki güvercinleri ve yumurtalarını gören müşrikler mağaraya kimsenin girmiş olamayacağını düşünerek oradan uzaklaşmışlardır.

İslam ülkelerinde, güvercinlerin bu davranışından dolayı cami, kule ve sur yapılarının içine güvercinlerin barınması için yuvalar yapılmakta, evlerde görülen örümcekler ise zarar verilmeden özenle dış ortamdaki uygun alanlara bırakılmaktadır.

NOT: Aşağıdaki sorular hakkındaki düşüncelerinizi boş bırakılan yerlere istediğiniz gibi yazınız. Bu uygulama bir sınav değildir.

Peygamberimizin yaşadığı bu olaydan hareketle; insanların diğer canlılarla olan ilişkileri o canlıların ekosistemdeki varlıklarını ve yaşamlarını sizce nasıl etkiler?	
--	--

OKUMA PARÇASI: "Şanlıurfa'daki Balıklı Göl"
Şehrin içinde bulunan bu göl 450 m² alanı kaplamaktadır. İçinde efsane balıklar bulunmaktadır. Kur'an'da, Hz. İbrahim'in Nemrut ile olan hadisesi "Ey ateş! İbrahim'e karşı serin ve zararsız ol" dedik." buyurmuştur.

İşte Balıklı Göl Hz. İbrahim'in ateşe atıldığında, ateşin suya, odunların da balığa dönüştüğüne ve kutsal olduğuna inanılan bir mekândır. Bu gölde bulunan balıkların kutsal olduğuna inanılır ve günah olduğu gerekçesiyle yenmezler. Yenildiği takdirde insanın başına birçok belâ ve musibetlerin geleceğine inanılmaktadır. Hatta elini bu balıklara sürenlerin ellerinin yara olacağına dair bir inanç vardır. Geçmişte bu balıkları yemeye kalkışan kimselerin başlarına gelen olaylar, halkın arasında korku ve kutsallık içinde anlatılmaktadır. Belki de bu sayede balıklı göl doğal özelliğini koruyarak günümüze kadar gelebilmiştir. Ayrıca, yine dua ve dilek tutma gibi çeşitli nedenlerle balıklı gölde bulunan balıklara yem atmak sevaplı bir iş sayılmaktadır. Bu sayede arzu ve dileklerin kabul edileceğine inanılmakta, yem yiyen balığın özellikleri ile Balıklı Göl, yıl boyunca yerli ve yabancı çok sayıda ziyaretçiye ev sahipliği yapmaktadır.

NOT: Aşağıdaki sorular hakkındaki düşüncelerinizi boş bırakılan yerlere istediğiniz gibi yazınız. Bu uygulama bir sınav değildir.

Bu okuma parçasına göre "Balıklı Göl'ün" kutsal bir mekân olarak kabul edilmesinin;

1. Bu alanın doğal güzelliklerinin ve türlerin korunması açısından nasıl değerlendirirsiniz.	Peygamberler Şehri olarak bilinen Ş. urfa tarihi yerlerini korumuş ve gelecek nesillere olduğu gibi getirmek için çabalarını göstermişlerdir ve gelecek olan nesillere de aynı şekilde bırakılması için çok güzel olur.
2. Eko-turizm açısından sağladığı faydaları nasıl değerlendirirsiniz.	turizmde elde edilen gelirle tarihi yerleri bozmadan daha güzel ve korunmuş olmaları mesele yıkılmak ta olan tarihi yerleri bozmadan onarmak ve halka daha verimli olması için çeşitli başka şeylerde yararlı bilgin

OKUMA PARÇASI: "Asker Balıklar"

Çankırı-Atkaracalar İlçesinin Ilıpınar Köyü'nde yöre halkı tarafından "Asker Balıkları" olarak adlandırılan balıklar bulunmaktadır.

Çanakkale Savaşı sırasında bu havuzlarda sadece dokuz balık kalmıştır. Savaş sonrasında balıkların halk tarafından "Asker Balıkları" olarak adlandırılmasına neden olmuştur. Bu görüntü Kıbrıs Barış Harekâtı'nda balık sayısında gözle görülür şekilde azalma olmuştur. Harekât 3,5 ay sürmüş ve 3,5 ay sonra balıklar yaralı olarak gözlük şeklinde azalma olmuştur. Harekât 3,5 ayının azaldığı ve yöre halkı tarafından Afrin'e gittiği düşünülmektedir.

Atkaracalar'a tayini çıkan bir memur balıklardan tutmak istemiş. Ona balıkların kutsal olduğu ve tutulmaması gerektiği söylenmesine rağmen o dinlememiş. Birkaç balık tutarak evine gitmiş. Anlatılanlara göre akşama eşi balıkları kızartmaya çalışmış, ancak balıklar tavadan kaybolmuş. Balıkları tutan kişi aynı gece vefat etmiş.

Köylülerin anlattığına göre, doğal olarak ölen balıkları kedi ve köpekler asla yemezler. Bu balıklar köylüler tarafından gölün yakınlarında bir yere gömülür.

Bu havuzun suyu özeldir. Sedef ve mantar hastalığına, el ve kol ağrılarında iyi gelmekte, saçlara parlaklık kazandırmaktadır. Bu suyun sürekli olarak analizi yapılmakta ve mikrobik bir bulguya da rastlanılmamaktadır. Havuzdaki suyun mantar, sedef gibi cilt hastalıklarına faydalı olduğu yüzlerce kişi tarafından kanıtlanmıştır.

NOT: Aşağıdaki sorular hakkındaki düşüncelerinizi boş bırakılan yerlere istediğiniz gibi yazınız. Bu uygulama bir sınav değildir.

Bu okuma parçasına göre yöre halkının bu balıkları "Asker Balıkları" olarak adlandırarak onlara saygı duymalarının;

1. Bu balıklar açısından sağladığı yararları nasıl değerlendirirsiniz.	Balıkların kutsal oldukları söylenir. ✓ Ölen balıkları kediler ve köpekler asla yemezler. ✓ Balıklar kimse alıyamıyorlar! ✓
2. İnsanlar açısından sağladığı faydaları nasıl değerlendirirsiniz.	Sedef, mantar hastalığına, el ve kol ağrılarında iyi gelmekte, saçlara parlaklık kazandırmakta ve bulguya sürekli olarak analizi yapılmakta ve mikrobik bir bulguya da rastlanılmamaktadır.

OKUMA PARÇASI: "Şanlıurfa'daki Balıklı Göl"

Şehrin içinde bulunan bu göl 450 m² alanı kaplamaktadır. İçinde efsanelere konu olmuş olan balıklar bulunmaktadır. Kur'an'da, Hz. İbrahim'in Nemrut ile olan hadisesi Balıklı Gölle ilişkilendirilerek ayrıntılı bir şekilde anlatılmıştır. Hz. İbrahim ateşe atıldığında Allah: "Biz: "Ey ateş! İbrahim'e karşı serin ve zararsız ol" dedik." buyurmuştur.

İşte Balıklı Göl Hz. İbrahim'in ateşe atıldığında, ateşin suya, odunların da balığa dönüştüğüne ve kutsal olduğuna inanılan bir mekândır. Bu gölde bulunan balıkların kutsal olduğuna inanılır ve günah olduğu gerekçesiyle yenmezler. Yenildiği takdirde insanın başına birçok belâ ve musibetlerin geleceğine inanılmaktadır. Hatta elini bu balıklara insanın başına birçok yara olacağına dair bir inanç vardır. Geçmişte bu balıkları yemeye kalkışan insanların ellerinin sayede balıklı göl doğal özelliğini koruyarak günümüze kadar gelebilmiştir. Belki de bu ve dilek tutma gibi çeşitli nedenlerle balıklı gölde bulunan balıklara yem atmak sevaplı bir iş sayılmaktadır. Bu sayede arzu ve dileklerin kabul edileceğine inanılmakta, yem yiyen balığın atan kişiye sırtını göstermesi de dileğin olacağına işaret olarak kabul edilmektedir. Bütün bu özellikleri ile Balıklı Göl, yıl boyunca yerli ve yabancı çok sayıda ziyaretçiye ev sahipliği yapmaktadır.

NOT: Aşağıdaki sorular hakkındaki düşüncelerinizi boş bırakılan yerlere istediğiniz gibi yazınız. Bu uygulama bir sınav değildir.

Bu okuma parçasına göre "Balıklı Göl'ün" kutsal bir mekân olarak kabul edilmesinin;

1. Bu alanın doğal güzelliklerinin ve türlerin korunması açısından nasıl değerlendirirsiniz.

Balıklı göl ve balıklar kutsaldir. Balıklı göle gelip orda dilek tutmaları ve yem yem balığın dnan kişiyer sırtını göstermesi dilek kabul olmaktadır. ve balıklar yetiştirilmiyor eğer yerseler balıklarına bir musibet gelecek onun için balıklı göl pimdiki özelliklerini ve koruma altındadır

2. Eko-turizm açısından sağladığı faydaları nasıl değerlendirirsiniz.

çpure ve turizm bakımından birçok insan gelip orda dilek tutmaları ve o efsaneyi gelip yerinde görmesi. balıklı göl yıl boyunca yerli ve yabancı ziyaretçiye ev sahipliği yapmaktadır.

OKUMA PARÇASI: "Güvercin ve Örümcek"

Peygamberimiz Hz. Muhammed (S.A.V.), Mekke'den Medine'ye göç ederken (ederken) kendisini öldürmek için izleyen müşriklerden kurtulmak amacıyla Hz. Ebû Bekir ile birlikte Sevr Dağındaki bir mağaraya sığınmıştır. Bundan sonra bir örümcek mağaranın giriş kısmına bir ağ örmüş, bir güvercin çifti de mağaranın bulunduğu yerdeki ağaç dalları arasına kendileri için bir yuva yapmıştır. Ayrıca dışı güvercin de yuvasına yumurtlamıştır. Mağara girişinde bozulmamış örümcek ağını, yuvadaki güvercinleri ve yumurtalarını gören müşrikler mağaraya kimsenin girmiş olamayacağını düşünerek oradan ayrılmışlardır.

İslam ülkelerinde, güvercinlerin bu davranışından dolayı Cami, kule ve sur yapılarının içine güvercinlerin barınması için yuvalar yapılmakta, evlerde görülen örümcekler ise zarar verilmeden özenle dış ortamdaki uygun alanlara bırakılmaktadır.

NOT: Aşağıdaki sorular hakkındaki düşüncelerinizi boş bırakılan yerlere istediğiniz gibi yazınız. Bu uygulama bir sınav değildir.

Peygamberimizin yaşadığı bu olaydan hareketle; insanların diğer canlılarla olan ilişkileri o canlıların ekosistemdeki varlıklarını ve yaşamlarını sizce nasıl etkiler?

11

Hayvanlar insanları barınmasına rağmen insanlar hayvanları sevmediği gördüğünde öldürüyor bazıları korkuya bende dahil

Ama bazı iyi kalpli insanlar var ki hayvanları barınmaya zarar gelmemesi için ellerinden geleni yapıyorlar ve evlerinde besliyorlar büyütüyorlar

bazıları da evinde ki yemek kırıntılarını yada yemek üzerindeki hayvanı besliyorlar

Aslında hayvanlarla ilgili 3 aşama var

OKUMA PARÇASI: "Güvercin ve Örümcek"

Peygamberimiz Hz. Muhammed (S.A.V.), Mekke'den Medine'ye göç ederken (hicret ederken) kendisini öldürmek için izleyen müşriklerden kurtulmak amacıyla Hz. Ebû Bekir ile birlikte Sevr Dağındaki bir mağaraya sığınmıştır. Bundan sonra bir örümcek mağaranın giriş kısmına bir ağ örmüş, bir güvercin çifti de mağaranın bulunduğu yerdeki ağaç dalları arasına kendileri için bir yuva yapmıştır. Ayrıca dışı güvercin de yuvasına yumurtlamıştır. Mağara girişinde bozulmamış örümcek ağını, yuvadaki güvercinleri ve yumurtalarını gören müşrikler mağaraya kimsenin girmiş olamayacağını düşünerek oradan ayrılmışlardır.

İslam ülkelerinde, güvercinlerin bu davranışından dolayı Cami, kule ve sur yapılarının içine güvercinlerin barınması için yuvalar yapılmakta, evlerde görülen örümcekler ise zarar verilmeden özenle dış ortamdaki uygun alanlara bırakılmaktadır.

NOT: Aşağıdaki sorular hakkındaki düşüncelerinizi boş bırakılan yerlere istediğiniz gibi yazınız. Bu uygulama bir sınav değildir.

<p>Peygamberimizin yaşadığı bu olaydan hareketle; insanların diğer canlılarla olan ilişkileri o canlıların ekosistemdeki varlıklarını ve yaşamlarını sizce nasıl etkiler?</p>	<p>doğadaki canlılar ve hayvanlar birbirlerine yardım etmektedirler mesela parçada verilen örnek gibi hayvanlar insanların iyiliği için elinden geleni kadar onlara yardım ediyorlar insanlar ise buna karşılıklı olarak kuşların yaşamaları için her kimisinin doğması için nimetler doğaya bırakılır gerek insanlar çevresindeki canlılara zarar vermesin ki canlılar onlara yardım etsinler.</p>
---	---

OKUMA PARÇASI: "Güvercin ve Örümcek"

Peygamberimiz Hz. Muhammed (S.A.V.), Mekke'den Medine'ye göç ederken (ederken) kendisini öldürmek için izleyen müşriklerden kurtulmak amacıyla Hz. Ebû Bekir ile birlikte Sevr Dağındaki bir mağaraya sığınmıştır. Bundan sonra bir örümcek mağaranın giriş kısmına bir ağ örmüş, bir güvercin çifti de mağaranın bulunduğu yerdeki ağaç dalları arasına kendileri için bir yuva yapmıştır. Ayrıca dişi güvercin de yuvasına yumurtlamıştır. Mağara girişinde bozulmamış örümcek ağını, yuvadaki güvercinleri ve yumurtalarını gören müşrikler mağaraya kimsenin girmiş olamayacağını düşünerek oradan ayrılmışlardır.

İslam ülkelerinde, güvercinlerin bu davranışından dolayı Cami, kule ve sur yapılarının içine güvercinlerin bannması için yuvalar yapılmakta, evlerde görülen örümcekler ise zarar verilmeden özenle dış ortamdaki uygun alanlara bırakılmaktadır.

NOT: Aşağıdaki sorular hakkındaki düşüncelerinizi boş bırakılan yerlere istediğiniz gibi yazınız. Bu uygulama bir sınav değildir.

Peygamberimizin yaşadığı bu olaydan hareketle; insanların diğer canlılarla olan ilişkileri o canlıların ekosistemdeki varlıklarını ve yaşamlarını sizce nasıl etkiler?

11

Hayvanlar insanları korumasına rağmen insanlar hayvanları sevmiyo gördüğü yerde öldürüp tiksiniyo bazıları korkuya bende dahi

Ama bazı iyi kalpli insanlar vakti hayvanları koruyo zarar gelmemesi için ellerinden geleni yapıyorlar ve evlerinde besliyorlar büyütüyorlar

bazıları da evinde ki yemek kırıntılarını yada yemek üzer-eyken hayvanı besliyorlar

Aslında hayvanlarla ilgili 3 aşama var

OKUMA PARÇASI: "Güvercin ve Örümcek"

Peygamberimiz Hz. Muhammed (S.A.V.), Mekke'den Medine'ye göç ederken (hicret ederken) kendisini öldürmek için izleyen müşriklerden kurtulmak amacıyla Hz. Ebû Bekir ile birlikte Sevr Dağındaki bir mağaraya sığınmıştır. Bundan sonra bir örümcek mağaranın giriş kısmına bir ağ örmüş, bir güvercin çifti de mağaranın bulunduğu yerdeki ağaç dalları arasına kendileri için bir yuva yapmıştır. Ayrıca dişi güvercin de yuvasına yumurtlamıştır. Mağara girişinde bozulmamış örümcek ağını, yuvadaki güvercinleri ve yumurtalarını gören müşrikler mağaraya kimsenin girmiş olamayacağını düşünerek oradan ayrılmışlardır.

İslam ülkelerinde, güvercinlerin bu davranışından dolayı Cami, kule ve sur yapılarının içine güvercinlerin barınması için yuvalar yapılmakta, evlerde görülen örümcekler ise zarar verilmeden özenle dış ortamdaki uygun alanlara bırakılmaktadır.

NOT: Aşağıdaki sorular hakkındaki düşüncelerinizi boş bırakılan yerlere istediğiniz gibi yazınız. Bu uygulama bir sınav değildir.

Peygamberimizin yaşadığı bu olaydan hareketle; insanların diğer canlılarla olan ilişkileri o canlıların ekosistemdeki varlıklarını ve yaşamlarını sizce nasıl etkiler?

Hayvan Sever insanlar hayvanı gördükleri zaman icleri acıyorsa hayvan yaralıysa yardım ediyorsa o hayvan mutlaka hak-kinı öder. Gerek bu dünyada gerekse diğer dünyada Herşey kar-şılıklıdır. İyilik yapan iyilik bulur kötülük yapan kötülük bulur

OKUMA PARÇASI: "Güvercin ve Örümcek"

Peygamberimiz Hz. Muhammed (S.A.V.), Mekke'den Medine'ye göç ederken (hicret ederken) kendisini öldürmek için izleyen müşriklerden kurtulmak amacıyla Hz. Ebû Bekir ile birlikte Sevr Dağındaki bir mağaraya sığınmıştır. Bundan sonra bir örümcek mağaranın giriş kısmına bir ağ örmüş, bir güvercin çifti de mağaranın bulunduğu yerdeki ağaç dalları arasına kendileri için bir yuva yapmıştır. Ayrıca dişi güvercin de yuvasına yumurtlamıştır. Mağara girişinde bozulmamış örümcek ağını, yuvadaki güvercinleri ve yumurtalarını gören müşrikler mağaraya kimsenin girmiş olamayacağını düşünerek oradan ayrılmışlardır.

İslam ülkelerinde, güvercinlerin bu davranışından dolayı Cami, kule ve sur yapılarının içine güvercinlerin barınması için yuvalar yapılmakta, evlerde görülen örümcekler ise zarar verilmeden özenle dış ortamdaki uygun alanlara bırakılmaktadır.

NOT: Aşağıdaki sorular hakkındaki düşüncelerinizi boş bırakılan yerlere istediğiniz gibi yazınız. Bu uygulama bir sınav değildir.

Peygamberimizin yaşadığı bu olaydan hareketle; insanların diğer canlılarla olan ilişkileri o canlıların ekosistemdeki varlıklarını ve yaşamlarını sizce nasıl etkiler?

Güvercin ve Örümceğin Hz Muhammed'i
müşriklerin eline vermemiş. Güvercin
ve Örümceğin bu davranışı Hz Muhammed'in
kurtulduğudur.

İnsanlarda Hayvanların evlerine ve
yiyereklerine zarar vermemesidir.

Hayvanlar insanlara yardım ediyor
İnsanlarda hayvanlara yardım etsinler
olarak öldürmesinler. Elbet yardım
etseler karşılığını alacaklar

OKUMA PARÇASI: "Güvercin ve Örümcek"

Peygamberimiz Hz. Muhammed (S.A.V.), Mekke'den Medine'ye göç ederken (hicret ederken) kendisini öldürmek için izleyen müşriklerden kurtulmak amacıyla Hz. Ebû Bekir ile birlikte Sevr Dağındaki bir mağaraya sığınmıştır. Bundan sonra bir örümcek mağaranın giriş kısmına bir ağ örmüş, bir güvercin çifti de mağaranın bulunduğu yerdeki ağaç dalları arasına kendileri için bir yuva yapmıştır. Ayrıca dişi güvercin de yuvasına yumurtlamıştır. Mağara girişinde bozulmamış örümcek ağını, yuvadaki güvercinleri ve yumurtalarını gören müşrikler mağaraya kimsenin girmiş olamayacağını düşünerek oradan ayrılmışlardır.

İslam ülkelerinde, güvercinlerin bu davranışından dolayı Cami, kule ve sur yapılarının içine güvercinlerin barınması için yuvalar yapılmakta, evlerde görülen örümcekler ise zarar verilmeden özenle dış ortamdaki uygun alanlara bırakılmaktadır.

NOT: Aşağıdaki sorular hakkındaki düşüncelerinizi boş bırakılan yerlere istediğiniz gibi yazınız. Bu uygulama bir sınav değildir.

Peygamberimizin yaşadığı bu olaydan hareketle; insanların diğer canlılarla olan ilişkileri o canlıların ekosistemdeki varlıklarını ve yaşamlarını sizce nasıl etkiler?

Doğadaki canlılar ve hayvanlar birbirlerine yardım etmektedirler mesela Parcada verilen örnek gibi hayvanlar insanların iyiliği için elinden geleni keder onlara yardım ediyorlar insanlar işe buna karşı kuşların yaşamaları için er kimisinin doğması için nimetler doğaya bırakılır gerek insanlar çevresindeki canlılara zarar vermesin ki canlılar onlara yardım etsinler.

OKUMA PARÇASI: "İscehisar-Bakacak Dağı"

Bakacak Dağı, Afyon-Iscehisar İlçesinin Alanyurt Köyü'nde yer almaktadır. Köyünün kısmında bulunan Bakacak Dağı'nın zirvesinde Kurtuluş Savaşında şehit olan bir askerimizin mezarı bulunmaktadır. Yöre halkı, Şehidimizin bu dağı koruduğuna inanmaktadır. Bu dağdan getirilen taşın, kesilen ağacın, avlanan hayvanın, toplanan başlarına çeşitli felaketlerin geldiği düşünülür. Bu düşünceyi göz ardı eden insanların başlarına çeşitli felaketlerin geldiği halk arasında anlatılmaktadır. Bu durumu bilen yöre ve çevre halkı Bakacak Dağına karşı saygı duymakta ve bu dağa ait diğer canlılar insan tehdidi olmaksızın güvenle yaşamakta ve Bakacak Dağında hayvanlar ve diğer canlılar insan tehdidi olmaksızın güvenle yaşamakta ve üremektedir. Çünkü bu dağda avcılık ve ürün toplama faaliyetleri yapılmamaktadır. Bakacak Dağının yakınlarındaki diğer yaşam alanlarından avcılık baskısıyla kaçan hayvanlar da bu dağa sığınmaktadır. Bir av hayvanını takip eden avcı, av bu dağa kaçtıktan sonra avın takibini bırakmaktadır.

NOT: Aşağıdaki sorular hakkındaki düşüncelerinizi boş bırakılan yerlere istediğiniz gibi yazınız. Bu uygulama bir sınav değildir.

Bu okuma parçasına göre yöre halkının Bakacak Dağına karşı sahip olduğu tutum ve davranışlarını;

Bakacak Dağındaki biyolojik çeşitliliği etkilemesi açısından nasıl değerlendirirsiniz.

Daha önce insanların göptiği köte oltentikleri askerlerimizin mezarının bulunduğu mağara dayesinde köte alışkanlıklarını bırakıp düzene girmişler.

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..